

Հայաստանի Հանրապետության
կենտրոնական բանկի խորհրդի 2007
թվականի հուլիսի 10-ի թիվ 205 Ն
որոշմամբ հաստատված հավելված 5

2013թ. 4-րդ ԵՌԱՍՍՅԱԿԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿՎՈՂ ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ ՀԱՄԱԽՄԲՎԱԾ
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԿԻՑ
ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
«ՀԱՅԷԿՈՆՈՄԲԱՆԿ» ԲԲԸ
Ք.ԵՐԵՎԱՆ, ԱՄԻՐՅԱՆ ՓՈՂ. 23 /1

Ծանոթագրություն 1. «Իրավական դաշտ և կորպորատիվ կառավարում»

Իրավական դաշտ.

«ՀԱՅԷԿՈՆՈՄԲԱՆԿ» ԲԲԸ (այսուհետ՝ Բանկ) հիմնվել է 1991 թվականին ԽՍՀՄ Բնակսոցքանկի հայկական Հանրապետական բանկի (1991-1993թթ. «Հայպետառքանկ» ՓԲԸ) հիման վրա և 1995թ. վերակազմավորվել է որպես բաց բաժնետիրական ընկերության՝ գործելով Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության շրջանակներում: Բանկը գրանցվել է ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից N 1 արտոնագրային համարով:

Բանկի գլխավոր գրասենյակը և թվով 19 մասնաճյուղերը գտնվում են Երևանում, 20 մասնաճյուղերը՝ ՀՀ տարբեր մարզերում և 1 մասնաճյուղ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում: Բանկի իրավաբանական հասցեն է՝ ք.Երևան, Ամիրյան 23/1:

Բանկի հիմնական գործունեությունը.

Հանդիսանալով ունիվերսալ ֆինանսավարկային կառույց՝ «ՀԱՅԷԿՈՆՈՄԲԱՆԿ» ԲԲԸ իր հստակորոշումներին առաջարկում է բանկային ծառայությունների ընդգրկում փաթեթ: Բանկի ակտիվային գործառնությունների գերակշռող մասը բաժին է ընկնում վարկային գործունեությանը: Բանկը վարկավորում է երկրի տնտեսության համարյա բոլոր ճյուղերը՝ պայմանավորված ներկայացվող ծրագրի ռիսկայնությամբ եւ հեռանկարով: Բանկն ակտիվ գործունեություն է ծավալել միջազգային վարկավորման ծրագրերով վարկավորման ուղղությամբ: Բանկը տրամադրում է ինչպես առևտրային, այնպես էլ սպառողական, հիփոթեքային վարկեր:

Գործարար միջավայրը

Հայաստանում շարունակական բնույթ են կրում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները: Որպես զարգացող շուկա, Հայաստանում բացակայում են կատարյալ գործարար միջավայր և համապատասխան ենթակառուցվածքներ, որոնք սովորաբար գոյություն ունեն ազատ շուկայական տնտեսություն ունեցող երկրներում: Բացի դրանից, տնտեսական պայմանները շարունակում են սահմանափակել գործառնությունների ծավալները ֆինանսական շուկաներում, և ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները կարող են չհամապատասխանել իրականացրած գործարքներին: Հետագա տնտեսական զարգացման հիմնական խոչընդոտը տնտեսական և ինստիտուցիոնալ զարգացման ցածր մակարդակն է՝ զուգակցված տարածաշրջանային անկայունությամբ, կենտրոնացված տնտեսական հենքով և միջազգային տնտեսական ճգնաժամի ազդեցությամբ:

Միջազգային տնտեսական ճգնաժամը հանգեցրեց ՀՀ համախառն ներքին արդյունքի, ինչպես նաև արտերկրից դրամային փոխանցումների կրճատմանը, ինչից Հայաստանի տնտեսությունը գտնվում է մեծ կախման մեջ:

Կորպորատիվ կառավարում

Բանկի կառավարման մարմիններն են՝ Բանկի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովը՝ որպես բանկի կառավարման բարձրագույն մարմին, Բանկի Խորհուրդը, Բանկի Վարչությունը և Գործադիր տնօրենը:

Բանկի խորհրդի կառուցվածքը և կազմը

Բանկի Խորհրդի նախագահ

Ս. Սուքիասյան

Բանկի Խորհրդի անդամներ

Ա. Մելիքյան

Լ. Պետրոսյան

Ի. Մանագաձե

Ս. Ղարիբյան

Բանկի տնօրինության կառուցվածքը և կազմը

Գործադիր տնօրեն՝ Ա. Նալջյան

Գործադիր տնօրենի տեղակալ՝ Ռ. Բաղալյան

Գործադիր տնօրենի տեղակալ՝ Ռ. Հայրապետյան

Գլխավոր հաշվապահ՝ Դ. Ազատյան

Տարածքային կառավարման վարչության պետ՝ Ա. Առաքելյան

Ռազմավարության և ռիսկերի կառավարման վարչության պետ՝ Հ. Ավետիսյան

Իրավաբանական վարչության պետ՝ Տ. Սիմոնյան

Բանկի սեփականության կառուցվածքը և բաժնետերերի/մասնակիցների քանակը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում

Բանկի կանոնադրական կապիտալը 31.12.2013թ. դրությամբ կազմում է 2,333,338 հազ. ՀՀ դրամ: Այն ներառում է 933,335 սովորական բաժնետոմս, յուրաքանչյուրը 2500 ՀՀ դրամ անվանական արժեքով: Բանկն ունի 1425 բաժնետեր:

Նշանակալից մասնակիցներ

Սուքիասյան Սարիբեկ Ալբերտի 22.6 %

Սուքիասյան Խաչատուր Ալբերտի 19.5 %

Սուքիասյան Ռոբերտ Ալբերտի 10.3 %

Վերակառուցման և Չարգացման Եվրոպական Բանկ 25.0 %

Բանկի ղեկավարների վարձատրության քաղաքականությունը

Բանկում ղեկավարների վարձատրության հատուկ քաղաքականություն չի կիրառվում: Ղեկավար անձանց վարձատրությունը կատարվում է խորհրդի կողմից հաստատված հաստիքացուցակի հիման վրա:

Բանկի արտաքին աուդիտին վճարները

Բանկի արտաքին աուդիտն իրակացնող անձը հաստատվում է Բանկի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի կողմից՝ Բանկի խորհրդի ներկայացմամբ, իսկ արտաքին աուդիտն իրականացնող անձի վարձատրության չափը հաստատվում է Բանկի խորհրդի կողմից:

Ծանոթագրություն 2. «Հաշվապահական քաղաքականությունը»

Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը և ներկայացումը

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվում և ներկայացվում են համաձայն ՀՀ օրենսդրության և ենթաօրենսդրական ակտերի՝ Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտերի և վերջինի պատրաստման և ներկայացման սկզբունքների, ստանդարտների կիրառման ուղեցույցների և ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից ընդունված իրավական ակտերի: Ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնված են Բանկի հաշվառման գրանցումների վրա: Ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացվում են ՀՀ դրամով՝ հազարների ճշտությամբ: Ֆինանսական հաշվետվությունների առումով հաշվետու տարի է համարվում հունվարի 1-ից դեկտեմբերի 31-ը ներառյալ ընկած ժամանակահատվածը:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվում են իրական արժեքի սկզբունքի հիման վրա՝ ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների, ինչպես նաև վաճառքի համար մատչելի ակտիվների համար, բացառությամբ այն ակտիվների, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել: Այլ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, ինչպես նաև ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են պատմական արժեքով:

Բանկում ֆինանսական հաշվետվությունները (բացառությամբ դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվության) պատրաստվում են հաշվեգրման սկզբունքին համապատասխան:

Եկամուտների և ծախսերի հիմնական տեսակների ճանաչումը

Տոկոսային եկամուտներն ու ծախսերը բոլոր տոկոսաբեր ֆինանսական գործիքների համար, բացառությամբ շահույթ/վնասով վերաչափվող իրական արժեքով հաշվառվող գործիքների, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես «տոկոսային եկամուտ» և «տոկոսային ծախս»՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Օվերդրաֆտների, օվերնայթների, վարկային գծերի, թղթակցային հաշիվների, բանկային հաշիվների, ցպահանջ ավանդների դիմաց տոկոսների հաշվեգրումն իրականացվում է գծային եղանակով, եթե Բանկը չի կարող կանխատեսել այդ ակտիվների ապագա դրամական հոսքերը: Արժեգրված վարկերի տոկոսների հաշվեգրումը չի դադարեցվում: Եթե ֆինանսական ակտիվի կամ նմանատիպ ֆինանսական ակտիվների խմբի հաշվեկշռային արժեքը նվազում է արժեգրկումից կորուստների պատճառով, տոկոսային եկամուտը շարունակում է ճանաչվել՝ կիրառելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը՝ նոր հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ:

Բանկի տույժերի և տուգանքների գծով ստացվելիք գումարները հաշվեգրվում են եկամուտներին յուրաքանչյուր օր: Հաշվեգրվող գումարի չափի հաշվարկման համար հիմք են հանդիսանում համապատասխան պայմանագրերը:

Բանկի կողմից տույժերի և տուգանքների գծով վճարվելիք գումարները ծախս են ճանաչվում յուրաքանչյուր օր՝ հիմք ընդունելով համապատասխան պայմանագիրը:

Վարկերի տրամադրման համար գանձվող վճարները (համապատասխան ծախսերի հետ միասին) հետաձգվում են՝ ճշգրտելով տվյալ վարկի արդյունավետ տոկոսադրույքը: Այլ եկամուտներն ու ծախսերը, մասնավորապես՝ վարձավճարները, գովազդային, շենքի պահպանման, տեխնիկական սպասարկման պարտավորությունները, ինչպես նաև փոխադրամիջոցների օգտագործած վառելիքի ծախսային պարտավորությունները ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում արտացոլվում են հաշվեգրման սկզբունքով ծառայությունների մատուցման ընթացքում՝ հիմք ընդունելով համապատասխան պայմանագիրը կամ նախորդ ժամանակաշրջանի վճարումները: Ընդ որում, ոչ տոկոսային ծախսերի գծով, հաշվեգրումները ամսական մինչև 10,000 դրամ կազմելու դեպքում կատարվում են յուրաքանչյուր ամսվա վերջին աշխատանքային օրը, իսկ 10,000 դրամից ավելի դեպքում՝ օրական: Բանկը աշխատակիցների արձակուրդային վճարների գծով ծախսերի կուտակումը կատարում է յուրաքանչյուր օր:

Հիմնական միջոցների (այդ թվում՝ ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված), վարձակալված հիմնական միջոցներին ուղղված կապիտալ ներդրումների և ոչ նյութական ակտիվների գծով ամորտիզացիոն հատկացումներն սույն Քաղաքականությամբ սահմանված չափերով իրականացվում են յուրաքանչյուր օր և ճշգրտվում են յուրաքանչյուր ամսվա վերջին աշխատանքային օրը: Շահագործումից դուրս հիմնական միջոցների գծով ամորտիզացիոն հատկացումները Բանկի վարչության կողմից սահմանված չափերով իրականացվում են յուրաքանչյուր ամսվա վերջին աշխատանքային օրը:

Շահաբաժինները ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գրանցվում են հաշվեգրման սկզբունքի համաձայն՝ դրանց հայտարարման պահին:

Արտարժույթային գործառնությունների հաշվառում

Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ գործարքի օրվա փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերագնահատվում են՝ կիրառելով ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից հրապարակվող հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ միջին փոխարժեքը: Արտարժույթային գործարքներից, ինչպես նաև արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվների և պարտավորությունների վերագնահատումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում որպես եկամուտ կամ ծախս: Արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային ակտիվները և պարտավորությունները, որոնք ներկայացված են սկզբնական արժեքով, փոխարկվում են դրամի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքներով:

Արտարժույթի առքի և վաճառքի փոխարժեքները սահմանվում են հաշվի առնելով ՀՀ միջբանկային շուկայում ձևավորված փոխարժեքների մեծությունը, առաջարկի և պահանջարկի ծավալները ՀՀ տարածքում, այլ գործոններ (շուկայի ուսումնասիրության հիման վրա կատարված կանխատեսումներ, ֆորս-մաժորային պայմաններ և այլն): Արտարժույթի փոխարժեքները սահմանելիս նշված գործոններից բացի, հիմք են ընդունվում նաև տվյալ պահին արտարժույթի միջազգային շուկայում ձևավորված և «REUTERS DEALING» համակարգում արտացոլված փոխարժեքները:

Հարկային հաշվառում

Շահութահարկի, ավելացված արժեքի հարկի, եկամտահարկի, գույքահարկի, հողի հարկի, պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարումների գծով հաշվառումը տարվում է ՀՀ հարկային օրենսդրությանը համապատասխան:

Ավելացված արժեքի հարկի գծով հաշվառումն իրականացվում է «ԱԱՀ-ի մասին օրենքի» 27-րդ հոդվածի համաձայն՝ հաշվետու ժամանակաշրջանում հաշվանցման (պակասեցման) ենթակա ԱԱՀ-ի գումարը հաշվարկվում է՝ ելնելով իրականացված գործարքների ընդհանուր շրջանառության մեջ հարկվող գործարքների շրջանառության տեսակարար կշռից:

Հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Ընթացիկ շահութահարկի գումարը հաշվարկվում է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված պահանջներին համաձայն՝ յուրաքանչյուր օրվա համար հաշվեգրվում է շահութահարկի պարտավորությունը հարկային շահույթի նկատմամբ (հաշվի առած «Շահութահարկի օրենքի» համաձայն եկամուտներից չնվազեցվող ծախսերը) և յուրաքանչյուր ամսվա վերջին աշխատանքային օրվա դրությամբ այն ճշգրտվում է:

Հետաձգված հարկերը, եթե առկա են այդպիսիք, առաջանում են ակտիվի կամ պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և դրա հարկային բազայի միջև եղած ժամանակավոր տարբերություններից: Ակտիվի կամ պարտավորության հարկային բազան դա գումար է, որը հարկային նպատակներով վերագրվում է այդ ակտիվին կամ պարտավորությանը: Ժամանակավոր տարբերությունների հետևանքով առաջացած հետաձգված հարկային պարտավորությունների գծով, եթե առկա են այդպիսիք, մասհանումները կատարվում են ամբողջությամբ: Հետաձգված հարկային ակտիվները ճանաչվում են այն չափով, որքանով որ հավանական է տվյալ ակտիվների իրացումը: Հետաձգված հարկը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ այն հարկերի, որոնց գծով գործառնությունների արդյունքները ճանաչվել են սեփական կապիտալում, ինչի դեպքում հարկերը նույնպես ճանաչվում են սեփական կապիտալում: Հետաձգված հարկը ճանաչվում է յուրաքանչյուր եռամսյակի վերջին աշխատանքային օրը:

Շահութահարկի գծով հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, երբ Բանկը՝

ունի ճանաչված ընթացիկ հարկային ակտիվների և պարտավորությունների գումարների հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք:

մտադիր է կամ հաշվարկն իրականացնել զուտ հիմունքով, կամ իրացնել ակտիվը և մարել պարտավորությունը միաժամանակ:

հետաձգված հարկային ակտիվը և հետաձգված հարկային պարտավորությունը վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից յուրաքանչյուր ապագա ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում ակնկալվում է հետաձգված հարկային պարտավորությունների և ակտիվների զգալի գումարների մարում կամ փոխհատուցում:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Բանկի կանխիկ դրամական միջոցների փաստացի ներհոսքի (մուտքագրումը) և կամ արտահոսքի (ելքագրումը) ձևակերպումը կատարվում է արժույթների անվանական արժեքով, Բանկի կողմից ընդունված դրամարկղային գործառնությունները կանոնակարգող կարգով, ինչպես նաև այլ կարգերով և իրավական ակտերով նախատեսված և պատշաճորեն կազմված վճարահաշվարկային փաստաթղթերի հիման վրա:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը կազմվում է ուղղակի մեթոդով:

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած են կանխիկ դրամից, ՀՀ կենտրոնական բանկում պահվող միջոցներից (բացառությամբ ԱրՔա վճարային համակարգով իրականացվող փոխհաշվարկների համար դեպոզիտացված գումարների) և այլ բանկերում հաշիվներից, որոնք կարող են փոխարկվել կանխիկ կարճ ժամանակամիջոցում և չեն ենթարկվում արժեքի փոփոխման զգալի ռիսկի:

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:

Ֆինանսական գործիքներ

Բանկը ֆինանսական ակտիվները և պարտավորություններն իր հաշվեկշռում ճանաչում է այն և միայն այն դեպքում, երբ նա դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները սկզբնական ճանաչման ժամանակ չափվում են սկզբնական արժեքով, որն իրենից ներկայացնում է դրանց դիմաց տրված կամ ստացված փոխհատուցման իրական արժեքը՝ համապատասխանաբար գումարած կամ հանած գործարքի հետ կապված ցանկացած ծախսումները: Սկզբնական ճանաչումից հետո բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները, բացառությամբ շահույթ/վնասով վերաչափվող իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների, հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Սկզբնական ճանաչումից հետո շահույթ/վնասով վերաչափվող իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքները հաշվառվում են իրական արժեքով:

Բանկի կողմից ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են հետևյալ կատեգորիաների. շահույթ/վնասով վերաչափվող իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ, վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ, վարկեր և դեբիտորական պարտքեր, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ: Ներդրումների նման դասակարգումը կատարվում է դրանց ձեռքբերման պահին՝ Բանկի ղեկավարության կողմից սահմանված գնահատումների հիման վրա:

Շահույթ/վնասով վերաչափվող իրական արժեքով հաշվառվող ակտիվներ՝ ակտիվներ, որոնք ձեռք են բերվել կամ առաջացել են հիմնականում գների կամ դիվերային հավելագների (մարժանների) կարճաժամկետ տատանումներից շահույթ ստանալու նպատակով: Ակտիվը պետք է դասակարգվի որպես շահույթ/վնասով վերաչափվող իրական արժեքով հաշվառվող, եթե այն, անկախ դրա ձեռք բերման պատճառից, այնպիսի պորտֆելի մի մաս է, որի համար առկա է վկայություն կարճ ժամկետում շահույթ ստանալու արդիական փաստացի ուղիների վերաբերյալ: Շահույթ/վնասով վերաչափվող իրական արժեքով հաշվառվող ակտիվները սկզբնական ճանաչման ժամանակ հաշվառվում են սկզբնական արժեքով և հետագայում վերաչափվում են իրական արժեքով՝ ելնելով գործող շուկայական գներից: Համապատասխան իրացված և չիրացված բոլոր օգուտներն ու վնասները գրանցվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության շահույթ/վնասով վերաչափվող իրական արժեքով հաշվառվող արժեթղթերից ստացված եկամուտներ հոդվածում:

Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ՝ այն ներդրումներն են, որոնք Բանկը մտադիր է պահել անորոշ ժամկետով և որոնք կարող են վաճառվել՝ ելնելով իրացվելիության պահանջներից կամ տոկոսադրույքի, փոխարժեքների և կապիտալ գործիքների արժեքների փոփոխություններից:

Վաճառքի համար մատչելի արժեթղթերի իրական արժեքի փոփոխություններից առաջացած չիրացված շահույթն ու վնասը ճանաչվում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում մինչև այն պահը, երբ նշված ֆինանսական ակտիվը օտարվում է կամ որոշվում է որպես արժեզրկված: Այդ պահին կուտակված շահույթը կամ վնասը, որը նախկինում ճանաչվել էր սեփական

կապիտալում, պետք է ճանաչվի հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Ամեն դեպքում, տոկոսները հաշվարկվում են արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով՝ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Երբ վաճառքի համար մատչելի դասակարգված ֆինանսական ակտիվների գծով առկա է կարճ ժամկետում շահույթ ստանալու արդիական փաստացի ուղիների վերաբերյալ վկայություն, այդ ակտիվները վերադասակարգվում են որպես շահույթ/վնասով վերաչափվող իրական արժեքով հաշվառվող:

Վաճառքի համար մատչելի կապիտալ գործիքների գծով շահաբաժինները ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գրանցվում են այն ժամանակ, երբ Բանկը իրավունք է ձեռք բերում ստանալու այդ շահաբաժինները:

Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը հիմնված է դրանց գնանշված շուկայական գների վրա: Եթե գնանշված շուկայական գինը առկա չէ, ապա գործիքի իրական արժեքի որոշվում է գնային մոդելների կամ զեղչված դրամական հոսքերի տեխնիկայի միջոցով:

Կապիտալ գործիքներում այն ներդրումները, որոնք չեն գնանշվում որևէ բորսայում և ունեն սահմանափակ շուկա, հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ հանած արժեզրկման գծով պահուստի գումարը:

Ասոցիացված և դուստր ընկերություններում ներդրումները հաշվառվում են ինքնարժեքի մեթոդով:

Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր՝ ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք ստեղծվում են Բանկի կողմից ուղղակիորեն պարտապանին դրամ տրամադրելու միջոցով՝ առանց պարտքը վաճառելու մտադրության:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող արժեթղթեր՝ ֆիքսված մարման ժամկետով արժեթղթերը դասակարգվում են որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող, երբ Բանկը հաստատապես մտադրված է և հնարավորություն ունի պահել այդ ներդրումները մինչև դրանց մարման ժամկետի լրանալը: Եթե Բանկի կողմից իրականացվում է մինչև մարման ժամկետը պահվող էական գումարի ակտիվների վաճառք, ապա ամբողջ դասը վերադասակարգվում է որպես վաճառքի համար մատչելի: Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանած դրանց գծով հնարավոր կորուստների պահուստները:

Բանկը գործունեության ընթացքում, արտարժույթի և կապիտալի շուկաներում, հանդես է գալիս որպես ածանցյալ գործիքներով պայմանագրերի կողմ, որոնք ներառում են ֆյուչերսներ, ֆորվարդներ, սվոպեր և օպցիոններ: Բոլոր ածանցյալ գործիքները դասակարգվում են որպես առևտրական նպատակներով պահվող և դրանց հաշվառումը իրականացվում է ֆինանսական գործիքների նախնական ճանաչման քաղաքականությունների համաձայն, այնուհետև դրանք վերաչափվում են իրական արժեքով: Իրական արժեքը որոշվում է շուկաներում գնանշումներով կամ այնպիսի մոդելների կիրառմամբ, որոնց հիմքում ընկած են շուկաների ընթացիկ վիճակների գնահատումները և բազային գործիքների պայմանագրային գները և այլ գործոններ: Իրական իրական արժեք ունեցող ածանցյալ գործիքները հաշվառվում են որպես ակտիվ, իսկ բացասական իրական արժեքով ածանցյալ գործիքները՝ որպես պարտավորություն: Նշված գործառնություններից արդյունքները հաշվառվում են որպես առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվներից կամ արտարժույթային գործառնություններից շահույթ կամ վնաս, կախված ածանցյալ գործիքների բնույթից:

Հեջի հաշվապահական հաշվառման ժամանակ հեջավորման գործիքի և համապատասխան հեջավորող հողվածի իրական արժեքների փոփոխությունների արդյունքները ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում համաչափորեն ճանաչվում են զուտ շահույթ կամ վնաս:

Հետգնման պայմանագրեր

Հետզնման պայմանագրերը Բանկի կողմից օգտագործվում են իր առևտրային գործունեության և դրամական միջոցների ընթացիկ կառավարման շրջանակներում: Նշված պայմանագրերը հաշվառվում են որպես ֆինանսական գործառնություններ:

Հետզնման պայմանագրերով վաճառված արժեթղթերը հաշվառվում են որպես առևտրական նպատակներով պահվող կամ վաճառքի համար մատչելի արժեթղթեր, իսկ այդ պայմանագրերով ստացված միջոցները գրանցվում են պարտավորություններ այլ բանկերի նկատմամբ կամ պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ հողվածներում: Հետզնման պայմանագրով ձեռքբերված արժեթղթերի դիմաց տրամադրված գումարները գրանցվում են պահանջներ այլ բանկերի նկատմամբ կամ հաճախորդներին տրամադրված վարկեր և փոխատվություններ հողվածներում: Արժեթղթերի գնման և վաճառքից առաջացած եկամուտը կամ ծախսը իրենից ներկայացնում է տոկոսային եկամուտ կամ ծախս, որոնք հաշվեգրվում են համապատասխան հետզնման պայմանագրերի գործողության ժամկետների ընթացքում:

Վարձակալություն

Բանկն իր գործունեությունն ապահովելու նպատակով կարող է վարձակալել հող, շենք և տարածքներ, այլ հիմնական միջոցներ, ինչպես նաև դրանց գծով կատարում կապիտալ ներդրումներ: Վարձակալված միջոցների հաշվապահական հաշվառումը տարվում է համաձայն ՀՀ օրենսդրության:

Ակտիվների վարձակալությունը, որի դեպքում ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները պահպանվում են վարձատրի մոտ, դասակարգվում է որպես գործառնական վարձակալություն: Գործառնական վարձակալության շրջանակներում վարձավճարները ճանաչվում են որպես ծախս ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում են գործառնական ծախսերում:

Վարձակալված հողի, շենքի և տարածքների, այլ հիմնական միջոցների վրա կատարված այն ծախսումները, որոնք բարձրացնում են վարձակալված հիմնական միջոցի արժեքը, դիտվում են որպես կապիտալ բնույթի ծախսումներ և ակտիվի 10%-ը գերազանցող մասով ճանաչվում են ակտիվ: Նշված ծախսումներն ամորտիզացվում են՝ կիրառելով գծային մեթոդը՝ համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետի ընթացքում:

Ֆինանսական ակտիվների հնարավոր կորուստների պահուստ

Բանկը ակտիվների դասակարգումը և հնարավոր կորուստների պահուստների ձևավորումը իրականացնում է ՀՀ օրենսդրության պահանջների համաձայն:

Հրապարակվող ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ժամանակ կատարվում են պահուստների ճշգրտումներ համաձայն ՖՀՄՄ-ների:

Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները սկզբնական ճանաչման ժամանակ հաշվառվում են սկզբնական արժեքով (ինքնարժեքով)՝ ՀՀ դրամով: Արտարժույթով ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները գրանցվում են ձեռք բերման օրվա դրությամբ ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից հրապարակվող միջին փոխարժեքով և հետագայում՝ փոխարժեքի փոփոխման դեպքում չեն վերագնահատվում:

Ներստեղծված ոչ նյութական ակտիվների սկզբնական արժեքը որոշվում է համաձայն հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների՝ ակտիվի մշակման փուլում, եթե հնարավոր է

ցուցադրել ներստեղծված ակտիվի համապատասխանությունը ստանդարտով առաջադրված պայմաններին: Ներստեղծված համակարգչային ծրագրերի սկզբնական արժեքը որոշվում է ակտիվի ճանաչման չափանիշներին համապատասխան:

Ոչ նյութական ակտիվի միավորի վերագրումը ՀՀ տարածքում գործող բանկերի հաշվապահական հաշվառման հաշվային պլանով և հաշվային պլանի կիրառման հրահանգով սահմանված այս կամ այն դասին (օրինակ՝ համակարգչային ծրագրեր, լիցենզիաներ և վստահագրեր, հեղինակային իրավունքներ և այլն) իրականացվում է Գլխավոր հաշվապահի մեթոդական ցուցումների հիման վրա՝ ելնելով տվյալ միավորի օգտագործման նշանակությունից և նպատակից:

Ներաստեղծված ոչ նյութական ակտիվի սկզբնական արժեքը ներառում է հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներով սահմանված ծախսերը: Ընդ որում, սկզբնական արժեքում կարող են ներառվել միայն այն ծախսումները, որոնք կատարվել են այն հաշվետու եռամսյակում, որի ընթացքում ճանաչվում է տվյալ ակտիվը:

Ոչ նյութական ակտիվի վրա կատարված հետագա ծախսումները, որոնք համաձայն հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների պահանջների կարող են ավելացվել ոչ նյութական ակտիվի արժեքին, հաշվառվում են որպես կապիտալ ներդրումներ և ավելացվում են տվյալ ակտիվի արժեքին Բանկի Վարչության որոշմամբ:

Ոչ նյութական ակտիվների յուրաքանչյուր միավորի ամորտիզացիոն ժամկետը որոշում է Բանկը՝ ելնելով հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներով սահմանված չափանիշներից: Մասնավորապես, ներստեղծված համակարգչային ծրագրերի ամորտիզացիոն ժամկետը որոշելու համար հաշվի է առնվում շուկայում տվյալ պահին առկա նմանատիպ նպատակային նշանակություն ունեցող ծրագրերի օգտակար ծառայության ժամկետի մասին տեղեկատվությունը, Բանկում նախկինում գործող նմանատիպ ծրագրերի փաստացի օգտակար ծառայության ժամկետը, ստանդարտով նախատեսված այլ չափանիշներ:

Ոչ նյութական ակտիվների մաշվածության գումարն իր օգտակար ծառայության ընթացքում պարբերաբար բաշխելու համար Բանկը կիրառում է մաշվածության հաշվարկման գծային մեթոդը:

Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիայի ժամանակաշրջանը և ամորտիզացիայի մեթոդը սահմանվում է հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների համաձայն, կնքված պայմանագրի գործողության ժամկետում, իսկ այդ ժամկետի բացակայության կամ դրա որոշման անհնարինության դեպքում այն ընդունվում է 10 տարի: Ամորտիզացիայի մեթոդի փոփոխությունն իրականացվում է Բանկի Խորհրդի կողմից սույն Քաղաքականության մեջ համապատասխան փոփոխություն կատարելու միջոցով:

Ոչ նյութական ակտիվների իրական (շուկայական) արժեքի էական տատանման դեպքում դրանք վերագնահատվում են Բանկի Խորհրդի որոշման հիման վրա:

Ֆինանսական հաշվետվություններում ներստեղծված ոչ նյութական ակտիվների վերաբերյալ հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներով պահանջվող տեղեկատվության բացահայտումն իրականացվում է առանձին:

Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցների միավորը, որը համապատասխանում է ակտիվի ճանաչման չափանիշներին, սկզբնապես չափվում է իր սկզբնական արժեքով (ինքնարժեքով)՝ ՀՀ դրամով: Արտարժույթով ձեռք բերված հիմնական միջոցները գրանցվում են ձեռք բերման օրվա

դրությամբ ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից հրապարակվող միջին փոխարժեքով և հետագայում՝ փոխարժեքի փոփոխման դեպքում չեն վերագնահատվում:

Հիմնական միջոցների միավորի սկզբնական արժեքն ընդգրկում է նրա գնման գինը, հարկերը, ներառյալ ԱԱՀ-ի գումարները, ներկրման տուրքերը, պարտադիր այլ վճարները, որոնք համապատասխան մարմնի կողմից ենթակա չեն Բանկին ետ վերադարձման, և ակտիվը իր նպատակային օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելու հետ անմիջականորեն կապված ցանկացած ծախս: Տրամադրված ցանկացած զեղչ և արտոնություն հանվում է գնման գնից:

Ձեռք բերված հիմնական միջոցների միավորի հաշվառման նպատակով՝ արժեքի չափումը, ճանաչումը, հետագա ծախսումները, վերագնահատումները և դուրսգրումները կատարվում են ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, ինչպես նաև Բանկի ներքին ակտերով:

Հիմնական միջոցների միավորի վերագրումը ՀՀ տարածքում գործող բանկերի հաշվապահական հաշվառման հաշվային պլանով և հաշվային պլանի կիրառման հրահանգով սահմանված այս կամ այն դասին (օրինակ՝ գույք և գրասենյակային սարքավորումներ, կապի և հաղորդակցման միջոցներ, հաշվողական, համակարգչային և ավտոմատ կառավարման այլ տեխնիկա, փոխադրամիջոցներ և այլն) իրականացվում է գլխավոր հաշվապահի մեթոդական ցուցումների հիման վրա՝ ելնելով տվյալ միավորի օգտագործման ժամկետից, նշանակությունից և նպատակից:

Հիմնական միջոցները ներկայացվում են սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ՝ հաշվի առնելով արժեզրկումից կուտակված կորուստը: Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կիրառելով հետևյալ տարեկան դրույքաչափերը՝

Շենքեր, շինություններ	50 տարի 2%
Համակարգիչներ	5 տարի 20%
Տրանսպորտային միջոցներ	8 տարի 12.5%
Այլ հիմնական միջոցներ՝ կապի միջոցներ, UPS մարտկոցներ, բանկոմատներ, գույք-գրասենյակային սարքավորումներ և այլն	8 տարի 12.5%
Այլ համակարգչային տեխնիկա՝ տպող բազմաֆունկցիոնալ սարքեր (պրինտեր, սկաներ, պատճենահանող սարքեր), POS տերմինալներ, մոդեմներ, ցանցային սարքեր	3 տարի 33.3%
Մինչև 50,000 դրամ արժողությամբ հիմնական միջոցներ	1 տարի 100%

Մինչև 2013թ-ի հունվարի 1-ը շահագործման մեջ եղած հիմնական միջոցների մաշվածությունը, կապված օգտակար ծառայությունների ժամկետների վերանայման հետ, հաշվարկվում է հետևյալ կերպ. հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքը (սկզբնական արժեքից հանած կուտակված մաշվածությունը) բաշխվում է մաշվածության հաշվարկման գծային մեթոդով՝ նոր սահմանված օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետում: Վերջինս իրենից ներկայացնում է 2013թ-ի հունվարի 1-ից սահմանվող օգտակար ծառայության ժամկետի և շահագործման անցնելու ամսաթվից մինչև 2013թ. հունվարի 1-ը ընկած ժամանակահատվածի տարբերություն:

01.01.2013թ.-ից հետո ձեռքբերված հիմնական միջոցների համար սահմանվում է

մնացորդային արժեք, որը կազմում է նրանց սկզբնական արժեքի 0.1%-ը, սակայն ոչ ավել 20 000 դրամ, բացառությամբ շենքերի և փոխադրամիջոցների, որոնց մնացորդային արժեքը սահմանվում է նրանց սկզբնական արժեքի 1%-ի չափով:

Մինչև 01.01.2013թ. ձեռքբերված հիմնական միջոցների համար սահմանվում է մնացորդային արժեք, որը կազմում է նրանց հաշվեկշռային արժեքի 0.1%-ը, սակայն ոչ ավել 20 000 դրամ, բացառությամբ շենքերի և փոխադրամիջոցների, որոնց մնացորդային արժեքը սահմանվում է նրանց հաշվեկշռային արժեքի 1%-ի չափով :

Հողի համար մաշվածություն չի հաշվարկվում:

Հիմնական միջոցների ընթացիկ վերանորոգման և պահպանման հետ կապված ծախսումները ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին:

Այն ծախսումները, որոնք բարձրացնում են հիմնական միջոցի միավորի շահագործման արդյունավետությունը սկզբնապես գնահատված նորմատիվային ցուցանիշների համեմատ, ճանաչվում են որպես կապիտալ բնույթի ծախսումներ և ավելացվում են ակտիվի սկզբնական արժեքին: Եթե տարվա ընթացքում կատարված վերանորոգման ծախսերի մեծությունը գերազանցում է ակտիվի սկզբնական արժեքի (օրենքով սահմանված կարգով իրականացված վերագնահատման դեպքում՝ վերագնահատված արժեքի) 10%-ը, ապա այս ծախսերը նույնպես ճանաչվում են որպես կապիտալ բնույթի ծախսումներ և 10%-ը գերազանցող մասով ավելացվում են ակտիվի սկզբնական արժեքին: Նշված ծախսումներն ամորտիզացվում են՝ կիրառելով գծային մեթոդը՝ համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետի ընթացքում, եթե դրանք չեն գերազանցում տվյալ տարվա (հիմնական միջոցի տվյալ միավորի արժեքին նշված ծախսումները ավելացնելու տարվա) հունվարի 1-ի դրությամբ հիմնական միջոցի մնացորդային արժեքը, հակառակ դեպքում ամորտիզացվում են օգտակար ծառայության ամբողջ ժամկետի ընթացքում:

Հիմնական միջոցի դուրսգրումից կամ իրացումից առաջացած արդյունքը որոշվում է որպես ակտիվի իրացումից զուտ մուտքերի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում է որպես եկամուտ կամ ծախս:

Բանկի հիմնական միջոցների իրական (շուկայական) արժեքի էական տատանման (ֆինանսական տարվա ընթացքում 25%) դեպքում դրանք վերագնահատվում են Բանկի Խորհրդի որոշման հիման վրա: Վերագնահատումն իրականացվում է համապատասխան լիցենզիա ունեցող անկախ գնահատող կազմակերպության կողմից: Հիմնական միջոցների վերագնահատումն իրականացվում է վերականգման արժեքի գործակցի մեթոդով: Վերագնահատման արդյունքները Բանկի հաշվապահական հաշվեկշռում և ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում արտացոլվում են հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներով սահմանված կարգով: Վերագնահատման արդյունքում առաջացած աճը հաշվեգրվում է չբաշխված շահույթին Բանկի կողմից ակտիվն օգտագործելու ընթացքում՝ մաշվածության հաշվարկմանը գույրնթաց: Ընդ որում, հաշվեգրվող գումարի մեծությունը որոշվում է ակտիվի վերագնահատված հաշվեկշռային արժեքի հիման վրա հաշվարկված մաշվածության և ակտիվի սկզբնական արժեքի հիման վրա հաշվարկված մաշվածության միջև եղած տարբերությամբ: Վերագնահատման արդյունքում առաջացած աճի հաշվեգրումը չբաշխված շահույթին ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում չի արտացոլվում:

Վարձակալված հիմնական միջոցների վրա ուղղված կապիտալ բնույթի ծախսումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են գծային հիմունքով ակտիվի օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետի ընթացքում:

Բանկի հիմնական միջոցներում կապիտալ ներդրումների գծով ձևավորված ակտիվները, ինչպես նաև շահագործումից դուրս հիմնական միջոցները չեն ամորտիզացվում:

Պաշարներ

Բանկի պաշարները ընդգրկում են՝ արագամաշ առարկաները, ապրանքները, ներառյալ գրավի բռնագանձման արդյունքում Բանկի սեփականությանն անցած ունեցվածքը, նյութերը և օժանդակ միջոցները, որոնք պետք է օգտագործվեն Բանկի գործունեության ընթացքում: Արագամաշ առարկաներին են վերաբերում այն ակտիվները, որոնց ծառայության ժամկետը չի գերազանցում մեկ տարին: Պաշարները չափվում են ինքնարժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների ինքնարժեքը որոշվում է միջին կշռված արժեքի բանաձևով: Արագամաշ առարկաների արժեքը ծախսագրվում է շահագործման հանձնելու պահին:

Հաշվարկներ բանկի և մասնաճյուղերի միջև

Բանկի գլխավոր գրասենյակի և նրա մասնաճյուղերի փոխադարձ հաշիվները համադրվում են յուրաքանչյուր օր՝ ծրագրային եղանակով ստացվող հաշվետվության միջոցով: Համադրման արդյունքում հայտնաբերված սխալներն ուղղվում են տվյալ օրվա ընթացքում:

Հաշվապահական հաշվեկշիռ կազմելիս Բանկի գլխավոր գրասենյակի և նրա մասնաճյուղերի միջև հաշվարկների հաշիվները պարտադիր գրոյացվում են:

Բանկի գլխավոր գրասենյակի և մասնաճյուղերի միջև հաշվարկների հաշիվները ենթակա են փակման շաբաթական կտրվածքով:

Բաժնետիրական կապիտալ և հետ գնված բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերը ներառված են սեփական (ընդհանուր) կապիտալում: Սովորական բաժնետոմսերի գծով շահաբաժինները արտացոլվում են սեփական կապիտալում այն ժամանակաշրջանում, երբ դրանք հայտարարվում են: Ընթացիկ տարվան վերաբերվող շահաբաժինները, որոնց վճարումը հայտարարվել է հաշվեկշռի ամսաթվից հետո, բացահայտվում են հաշվեկշռի ամսաթվից հետո տեղի ունեցող իրադարձությունների ծանոթագրությունում: Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային շահույթը հաշվարկվում է բաժնետոմսերի տիրապետողներին վերագրվող տվյալ ժամանակաշրջանի գուտ շահույթը հարաբերելով տվյալ ժամանակաշրջանի ընթացքում շրջանառության մեջ գտնվող սովորական բաժնետոմսերի կշռված միջին թվին:

Որոշակի դեպքերում և համաձայն ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգի Բանկը կարող է հետ գնել իր բաժնետոմսերը: Այս դեպքում վճարված փոխհատուցումը նվազեցվում է սեփական (ընդհանուր) կապիտալից և ներկայացվում է որպես հետգնված բաժնետոմսեր մինչև վերջինների իրացումը: Նշված բաժնետոմսերը հետագայում վաճառվելու դեպքում ստացված ցանկացած փոխհատուցումը ներառվում է սեփական (ընդհանուր) կապիտալում:

Ներդրողների կողմից սովորական բաժնետոմսերի ձեռքբերման համար վճարված գնի և անվանական արժեքի միջև եղած դրական տարբերությունը ճանաչվում է սեփական կապիտալում որպես արտոնյալ բաժնետոմսերի գծով էմիսիոն եկամուտ:

Ներգրավված միջոցներ

Ներգրավված միջոցները, որոնք ներառում են Կառավարության և Կենտրոնական բանկի, այլ ֆինանսական կազմակերպությունների և հաճախորդների հաշիվները, թողարկված արժեթղթերը և ստորադաս փոխառությունները, սկզբնապես ճանաչվում են ստացված

միջոցների իրական արժեքով՝ հանած գործառնությունների գծով ուղղակի ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ներգրավված միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Հատկացումներ սոցիալական ապահովագրության հիմնադրամին

Բանկում, աշխատակիցների աշխատավարձի հիման վրա հաշվարկված որոշակի տոկոսը պետական սոցիալական ապահովագրության հիմնադրամին փոխանցելուց բացի, այլ հատուկ կենսաթոշակային հիմնադրամ չի ձևավորվում: Նշված հիմնադրամին հատկացումների հետ կապված ծախսերը արտացոլվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում այն ժամանակաշրջանում, որին դրանք վերաբերվում են:

Պահուստներ, պայմանական ակտիվներ և պարտավորություններ

Պայմանական պարտավորությունները չեն ճանաչվում ֆինանսական հաշվետվություններում, այլ բացահայտվում են ծանոթագրություններում: Սակայն պայմանական պարտավորությունները չեն բացահայտվում, երբ դրանց մարման նպատակով տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսքի հնարավորությունը շատ փոքր է:

Պայմանական ակտիվները չեն ճանաչվում ֆինանսական հաշվետվություններում, այլ բացահայտվում են ծանոթագրություններում, երբ դրանց հետ կապված տնտեսական օգուտների ներհոսքը հավանական է դառնում:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ

Բանկը օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքերում պատրաստում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների և ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի կողմից հաստատված «Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող բանկերի կողմից Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկ ներկայացվող համախմբված հաշվետվությունների կազմման կարգ»-ի համաձայն:

Սեզմնտային հաշվետվություններ

Բանկն օգտագործում է բիզնես-սեզմնտների (ըստ ֆիզիկական անձանց, կազմակերպություններին և մատուցվող բանկային ներդրումային ծառայությունների) տեղեկատվությունը որպես առաջնային ներկայացման ձև: Աշխարհագրական սեզմնտները հանդիսանում են երկրորդային ներկայացման ձև:

Թողարկված պարտքային արժեթղթեր

Թողարկված պարտքային արժեթղթերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով, որն իրենից ներկայացնում է դրանց դիմաց ստացված փոխհատուցման իրական արժեքը՝ գտված գործարքի հետ կապված ծախսումներով: Հետագայում թողարկված պարտքային արժեթղթերը չափվում են ամորտիզացված արժեքով և ցանկացած տարբերություն, որը առաջանում է ստացված գուտ փոխհատուցման և մարվող գումարների միջև, արտացոլվում է եկամուտների և ծախսերի հաշվետվությունում տվյալ արժեթղթերի շրջանառության ժամանակահատվածում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Համադրելի տեղեկատվություն

Անհրաժեշտության դեպքում համադրելի թվերը ճշգրտվում են՝ ընթացիկ տարվա հետ համադրելիության ապահովման նպատակով:

Հաշվապահական հաշվառման ամսաթվից հետո տեղի ունեցող դեպքեր

Ֆինանսական տարվա վերջին աշխատանքային օրվա վիճակով կազմված հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո, եթե անհրաժեշտություն է առաջանում կատարելու համապատասխան ճշգրտումներ՝ նախորդ տարվա վերջին օրվա ամսաթվով կազմված հաշվապահական հաշվեկշռի մեջ, կատարվում են հետևյալ դեպքերում՝ Բանկի սեփական ուժերով էական սխալներ հայտնաբերելու դեպքում, էական սխալներ, որոնք հայտաբերվել են աուդիտորական կազմակերպության կողմից և հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո տեղի ունեցած ճշգրտող դեպքերն արտացոլելու նպատակով:

Բանկի սեփական ուժերով էական սխալներ հայտնաբերելու դեպքում, եթե էական սխալի գումարը կախված է տվյալ գործարքի կամ հողվածի չափից և բնույթից, և հաշվեկշռում արտացոլված ցուցանիշները էական չեն փոփոխվելու, և եթե այդ տեղեկատվության չբացահայտելը չի ազդելու օգտագործողների կողմից ֆինանսական հաշվետվությունների տվյալների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա, ապա նախորդ տարվա վերջին օրվա ամսաթվով կազմված հաշվապահական հաշվեկշռի մեջ փոփոխու թյուններ չեն կատարվում:

Եթե Բանկի տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունները սահմանված կարգով հրապարակելուց հետո առաջանում կամ հայտնաբերվում են էական սխալներ, ապա նման դեպքերում ճշգրտումներ չեն կատարվում և համարվում է, որ նման տեղեկատվության վերաներկայացումն անհրազործելի է:

Ծանոթագրություն 3. «Ձուտ տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ»

Հազ դրամ

Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	01.10.2013- 31.12.2013	01.01.2013- 31.12.2013	01.10.2012- 31.12.2012	01.01.2012- 31.12.2012
Տոկոսային եկամուտներ բանկի ընթացիկ հաշիվներից, բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված ավանդներից և վարկերից	13,661	92,642	111,691	373,123
Տոկոսային եկամուտ հաճախորդներին տրված վարկերից և փոխառություններից	1,546,166	5,879,482	1,207,356	4,798,261
Տոկոսային եկամուտ պարտքային արժեթղթերից	185,936	725,840	147,469	504,449
Տոկոսային եկամուտ «Ռեպո» պայմանագրերից	60,606	177,751	90,037	275,401
Այլ տոկոսային եկամուտ	138	82,990	229	604
Ընդամենը	1,806,507	6,958,705	1,556,782	5,951,838
Տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	-	-	-	-
Տոկոսային ծախսեր բանկի ընթացիկ հաշիվների, բանկերից և այլ ֆինանսական կազմակերպություններից ներգրաված ավանդների և վարկերի դիմաց	284,279	1,113,734	251,807	1,051,230
Տոկոսային ծախսեր հաճախորդների ժամկետային ավանդների և ընթացիկ հաշիվների դիմաց	543,219	1,969,848	448,440	1,680,782
Տոկոսային ծախսեր բանկի կողմից թողարկված արժեթղթերի դիմաց	-	-	-	-
Տոկոսային ծախսեր «Ռեպո» պայմանագրերի դիմաց	118,577	369,140	47,806	93,257
Այլ տոկոսային ծախսեր	467	10,102	9,900	26,098
Ընդամենը	946,542	3,462,824	757,953	2,851,367
Ձուտ տոկոսային և նմանատիպ եկամուտ	859,965	3,495,881	798,829	3,100,471

Ծանոթագրություն 4. «Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ և ծախսեր»

Հազ դրամ

Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ	01.10.2013- 31.12.2013	01.01.2013- 31.12.2013	01.10.2012- 31.12.2012	01.01.2012- 31.12.2012
Դրամարկղային գործառնություններից	53,748	181,161	61,367	190,741
Հաշվարկային ծառայություններից	331,177	1,127,744	231,777	779,782
Երաշխիքներից, հոծարագրերով, ակրեդիտիվներով գործառնություններից, հավատարմագրային կառավարման գործառնություններից	3,827	15,976	4,487	14,092
Արտարժույթով և արժեթղթերով գործառնություններից	21,319	54,113	6,586	23,487
Վճարային քարտերի սպասարկումից	37,294	61,044	25,748	75,945
Այլ կոմիսիոն վճարներ	132,374	478,953	127,862	410,022
Ընդամենը	579,739	1,918,991	457,827	1,494,069
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	-	-	-	-
Թղթակցային և այլ հաշիվների դիմաց կոմիսիոն վճարներ	711	2,968	713	3,348
Վճարային քարտերով գործառնությունների գծով վճարներ	34,825	134,873	28,475	98,428
Երաշխիքների, հոծարագրերով, ակրեդիտիվներով գործառնությունների, հավատարմագրային կառավարման գործառնությունների գծով վճարներ	2,007	7,376	341	4,170
Արտարժույթով և արժեթղթերով գործառնություններից	16,351	97,864	27,952	43,945
Այլ կոմիսիոն վճարներ*	46,347	180,556	49,360	166,015
Ընդամենը	100,241	423,637	106,841	315,906

Ստացված զուտ կոմիսիոն և այլ վճարներ	479,498	1,495,354	350,986	1,178,163
--	----------------	------------------	----------------	------------------

* Այլ կոմիսիոն վճարների գծով ծախսերը հիմնականում կատարվել են վճարահաշվարկային ծառայությունների և միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված վարկերի դիմաց վճարված կոմիսիոն վճարների գծով:

Ծանոթագրություն 5. «Զուտ եկամուտ առևտրային գործառնություններից»

Հազ դրամ

Առևտրային նպատակներով պահվող ներդրումներից	01.10.2013- 31.12.2013	01.01.2013- 31.12.2013	01.10.2012- 31.12.2012	01.01.2012- 31.12.2012
Առևտրային նպատակներով պահվող ներդրումների առք ու վաճառքից զուտ եկամուտ, այդ թվում՝	(15,542)	(32,799)	6,419	(3,234)
բաժնետոմսերից	-	-	-	-
պարտքային արժեթղթերից	-	-	-	-
ածանցյալներից	(15,542)	(32,799)	-	(1,017)
Առևտրային նպատակներով պահվող ներդրումների իրական արժեքի փոփոխությունից զուտ եկամուտ	32,215	44,056	14,434	(22,788)
Ընդամենը	16,673	11,257	20,853	(26,022)
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներից	-	-	-	-
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների առք ու վաճառքից զուտ եկամուտ, այդ թվում՝	16,330	35,623	14,962	61,072
բաժնետոմսերից	-	-	-	-
պարտքային արժեթղթերից	16,330	35,623	-	-
ածանցյալներից	-	-	-	-
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրական արժեքի փոփոխությունից զուտ եկամուտ	-	-	-	-
Ընդամենը	16,330	35,623	14,962	61,072
Արտարժույթային գործառնություններից	-	-	-	-
Արտարժույթի առք ու վաճառքից ստացված զուտ եկամուտ	232,018	1,041,653	279,635	867,227
Արտարժույթի վերագնահատումից ստացված զուտ եկամուտ	(32,116)	(131,981)	(36,624)	(56,283)
Թանկարժեք մետաղների բանկային ստանդարտացված ձուլակտորների և հուշադրամների առք ու վաճառքից ստացված զուտ եկամուտ	8,113	16,283	2,800	9,075
Թանկարժեք մետաղների բանկային ստանդարտացված ձուլակտորների և հուշադրամների վերագնահատումից ստացված զուտ եկամուտ	(6,169)	(5,408)	(6,063)	(4,394)
Ընդամենը	201,846	920,547	239,748	815,625
Զուտ եկամուտ առևտրային գործառնություններից	234,849	967,427	275,563	850,675

Ծանոթագրություն 6. «Այլ գործառնական եկամուտ»

Հազ դրամ

Այլ գործառնական եկամուտ	01.10.2013- 31.12.2013	01.01.2013- 31.12.2013	01.10.2012- 31.12.2012	01.01.2012- 31.12.2012
Եկամուտներ ստացված տույժերից և տուգանքներից	35,456	128,880	23,347	103,306
Ֆակտորինգից ստացված եկամուտներ	-	-	-	1,847
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների օտարումից ստացված զուտ եկամուտներ	3,990	9,785	1,292	4,367

Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատումից և արժեզրկման հակադարձումից զուտ եկամուտներ	-	-	-	-
Այլ եկամուտներ*	9,622	32,296	9,023	34,061
Ընդամենը	49,068	170,961	33,662	143,581

Այլ եկամուտներ* -ի գոյացման հիմնական աղբյուրներից են քաղվածքների, չեկային և ավանդային գրքույկների, տեղեկանքների տրամադրումից և այնպիսի տարաբնույթ ծառայություններից գանձվող գումարները, որոնց համար հատուկ եկամտային հաշիվներ նախատեսված չեն:

Ծանոթագրություն 7. «Ակտիվների հնարավոր կորուստների պահուստին կատարված զուտ մասհանումներ»

Հազ դրամ

Բանկերի նկատմամբ պահանջների գծով (Ծանոթագրություն 14)	01/10/2013- 31/12/2013	01/01/2013- 31/12/2013	01/10/2012- 31/12/2012	01/01/2012- 31/12/2012
Ակզբնական մնացորդ	23,873	23,873	23,873	23,873
Պահուստին կատարված զուտ մասհանումներ				
Նախկինում հետհաշվեկշիռ դուրս գրված գումարների վերադարձ				
Պահուստի օգտագործում				
Վերջնական մնացորդ	23,873	23,873	23,873	23,873
Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գծով (Ծանոթագրություն 14)	01/10/2013- 31/12/2013	01/01/2013- 31/12/2013	01/10/2012- 31/12/2012	01/01/2012- 31/12/2012
Ակզբնական մնացորդ	3,936	5,403	7,668	7,707
Պահուստին կատարված զուտ մասհանումներ	(302)	(1,769)	(2,265)	(2,304)
Նախկինում հետհաշվեկշիռ դուրս գրված գումարների վերադարձ				
Պահուստի օգտագործում				
Վերջնական մնացորդ	3,634	3,634	5,403	5,403
Հաճախորդներին տրված վարկերի, փոխատվությունների գծով (Ծանոթագրություն 16)	01/10/2013- 31/12/2013	01/01/2013- 31/12/2013	01/10/2012- 31/12/2012	01/01/2012- 31/12/2012
Ակզբնական մնացորդ	758,868	662,477	630,424	625,829
Պահուստին կատարված զուտ մասհանումներ	47,977	143,858	77,084	137,466
Նախկինում հետհաշվեկշիռ դուրս գրված գումարների վերադարձ	30,599	88,667	(22,897)	42,904
Պահուստի օգտագործում	(19,997)	(77,555)	(22,134)	(143,722)
Վերջնական մնացորդ	817,447	817,447	662,477	662,477
Ներդրումների գծով (Ծանոթագրություն 18)	01/10/2013- 31/12/2013	01/01/2013- 31/12/2013	01/10/2012- 31/12/2012	01/01/2012- 31/12/2012
Ակզբնական մնացորդ	4,690	4,690	4,690	4,690
Պահուստին կատարված զուտ մասհանումներ				
Նախկինում հետհաշվեկշիռ դուրս գրված գումարների վերադարձ				
Պահուստի օգտագործում				
Վերջնական մնացորդ	4,690	4,690	4,690	4,690
Այլ ակտիվների գծով	01/10/2013- 31/12/2013	01/01/2013- 31/12/2013	01/10/2012- 31/12/2012	01/01/2012- 31/12/2012
Ակզբնական մնացորդ	6,678	8,192	4,164	20,903
Պահուստին կատարված զուտ մասհանումներ	(3,230)	(2,171)	2,530	4,428

Նախկինում հետհաշվեկշիռ դուրս գրված գումարների վերադարձ	9,000	13,500	1,498	1,542
Պահուստի օգտագործում	(10)	(7,083)	-	(18,681)
Վերջնական մնացորդ	12,438	12,438	8,192	8,192
Վարկային ռիսկ պարունակող հետհաշվեկշռային հողվածների գծով(Ծանոթագրություն 30)	01/10/2013-31/12/2013	01/01/2013-31/12/2013	01/10/2012-31/12/2012	01/01/2012-31/12/2012
Սկզբնական մնացորդ				
Պահուստին կատարված զուտ մասհանումներ				
Վերջնական մնացորդ	-	-	-	-
Ընդամենը զուտ մասհանումներ պահուստների	44,445	139,918	77,349	139,590

Ծանոթագրություն 8. «Ընդհանուր վարչական ծախսեր»

Ընդհանուր վարչական ծախսեր	Հազ դրամ			
	01.10.2013-31.12.2013	01.01.2013-31.12.2013	01.10.2012-31.12.2012	01.01.2012-31.12.2012
Ծախսեր հաշվարկված աշխատավարձի և դրան հավասարեցված այլ վճարումների գծով	896,890	2,960,441	433,076	2,087,875
Ծախսեր սոցիալական ապահովագրության պետական հիմնադրամին հատկացումների գծով	871	3,374	61,400	246,766
Վերապատրաստման և ուսուցման գծով ծախսեր	442	952	538	2,341
Գործուղման ծախսեր	12,223	54,993	23,418	63,852
Գործառնական վարձակալության գծով ծախսեր	40,117	148,764	30,711	122,031
Ապահովագրության ծախսեր	16,054	54,158	9,375	35,578
Բանկի սարքավորումների սպասարկման և պահպանման գծով ծախսեր	16,677	52,715	13,766	52,318
Բանկի շենքերի տնտեսական պահպանության և անվտանգության գծով ծախսեր	45,272	165,476	31,074	135,047
Աուդիտային և խորհրդատվական ծառայությունների գծով ծախսեր	2,807	28,861	(4,936)	17,484
Կապի և հաղորդակցման միջոցների գծով ծախսեր	24,471	104,338	26,391	118,606
Տրանսպորտային ծախսեր	25,424	88,964	21,973	101,466
Ծախսեր հարկերի (բացառությամբ՝ շահութահարկի), տուրքերի և այլ պարտադիր վճարների գծով	44,384	167,068	41,493	171,068
Գրասենյակային և կազմակերպչական ծախսեր	20,023	81,993	22,077	92,500
Վարկերի տրամադրման և վերադարձման գծով ծախսեր	-	-	-	-
Այլ վարչական ծախսեր	7,464	17,204	7,742	16,031
Ընդամենը	1,153,119	3,929,301	718,098	3,262,963

Բանկի աշխատակիցների միջին թվաքանակ և մեկ աշխատողին բաժին ընկնող միջին ամսական աշխատավարձի չափ

	01.10.2013-31.12.2013	01.01.2013-31.12.2013	01.10.2012-31.12.2012	01.01.2012-31.12.2012
Բանկի աշխատակիցների միջին թվաքանակ	892	873	853	887
Մեկ աշխատողին բաժին ընկնող միջին ամսական աշխատավարձի չափ (հազ դրամ)	306	267	212	252

Ծանոթագրություն 9. «Այլ գործառնական ծախսեր»

Հազ դրամ

Այլ գործառնական ծախսեր	01.10.2013- 31.12.2013	01.01.2013- 31.12.2013	01.10.2012- 31.12.2012	01.01.2012- 31.12.2012
Վճարված տուգանքներ և տույժեր	-	2,147	700	777
Ինկասացիայի համար կատարված վճարումներ	62,500	247,500	49,950	232,690
Գովազդային և ներկայացուցչական ծախսեր	95,763	221,995	53,290	211,012
Ֆակտորինգի գծով ծախսեր	-	-	-	-
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիոն ծախսեր	84,029	289,668	150,731	604,701
Կորուստներ ակտիվների արժեզրկումից	-	-	-	-
Ավանդների երաշխավորման հիմնադրամին հատկացումներ	13,750	50,533	11,031	41,577
Այլ ծախսեր	70,467	259,443	63,752	244,234
Ընդամենը	326,509	1,071,286	329,454	1,334,991

Այլ գործառնական ծախսեր ծանոթագրության այլ ծախսեր տողում հիմնականում ներառված են VISA վճարահաշվարկային համակարգին անդամագրվելու համար սահմանված եռամսյակային վճարները, ինչպես նաև վճարային պլաստիկ քարտերի ձեռքբերման համար կատարված ծախսերը:

Ծանոթագրություն 10. «Վերահսկվող միավորներում ներդրումներից զուտ շահույթ/վնաս»

Հազ դրամ

Վերահսկվող միավորներում ներդրումներից զուտ եկամուտ	01.10.2013 31.12.2013	01.01.2013 31.12.2013	01.10.2012 31.12.2012	01.01.2012 31.12.2012
Ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրումներից եկամուտ	-	14,416	(37,481)	(37,481)

Ծանոթագրություն 11. «Շահութահարկի գծով ծախս (փոխհատուցում)»

Հազ դրամ

Շահութահարկի գծով ծախս	01.10.2013 31.12.2013	01.01.2013 31.12.2013	01.10.2012 31.12.2012	01.01.2012 31.12.2012
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս	58,086	277,961	73,636	175,957
Տվյալ ժամանակաշրջանում ճանաչված նախորդ ժամա նակաշրջանների ընթացիկ հարկի ճշգրտումները				(439)
Հետաձգված հարկի գծով ծախս	(27,957)	(25,444)	11,381	(23,138)
Ընդամենը	30,129	252,517	85,017	152,380

Հազ դրամ

	01.10.2013 31.12.2013	Արդյունավետ դրույթաչափ (%)	01.01.2013 31.12.2013	Արդյունավետ դրույթաչափ (%)	01.10.2012 31.12.2012	Արդյունավետ դրույթաչափ (%)	01.01.2012 31.12.2012	Արդյունավետ դրույթաչափ (%)
Շահույթը մինչև հարկումը	99,307		1,003,534		296,658		497,865	
Շահութահարկի դրույթաչափով	19,861	20	200,707	20	59,332	20	99,573	20
Հարկման նպատակով եկամուտների և ծախսերի ճշգրտումներ ոչ ժամանակավոր տարբերությունների գծով								
Զհարկվող եկամուտներ	(25)	(0)	(101)	(0)	(25)	(0)	(101)	(0)
Զնվազեցվող ծախսեր	5,012	5	31,399	3	18,488	6	46,030	9
Զգնահատված հարկային վնաս	-	-	-	-	-	-	-	-
Բացասական/դրական փոխարժեքային տարբերություն	6,623	7	26,596	3	8,534	3	12,132	2
Նախորդ տարվա հաշվարկված հարկային ծախսի ճշտում	-	-	-	-	-	-	(439)	(0)
Այլ արտոնություններ	(1,342)	(1)	(6,084)	(1)	(1,312)	(0)	(4,815)	(1)
Շահութահարկի գծով ծախս	30,129	30.34	252,517	25.16	85,017	28.66	152,380	30.61

Ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետաձգված հարկի հաշվարկը

Հազ դրամ

	Մնացորդ նախորդ ժամանակա- շրջանի դրությամբ	Ֆինանսական արդյունքներով ճանաչված	Սեփական կապիտալով ճանաչված	Մնացորդ հաշվետու ժամանակաշրջա նի դրությամբ
Հետաձգված հարկային ակտիվներ, այդ թվում՝	74,102	37,630	-	111,732
Ածանցյալ գործիքներ	4,557	(4,557)		-
Հիմնական միջոցներ	1,349	977		2,326
Այլ պարտավորություններ	68,196	41,210		109,406
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ, այդ թվում՝	(83,316)	(12,186)	(222,628)	(318,130)
Վաճառքի համար մատչելի արժեթղթեր	(44,199)	396	(222,628)	(266,431)
Պայմանական պարտավորություններ	(4,932)	(1,131)		(6,063)
Պահանջներ բանկերի և ֆինանսական կազմակերպությունների	(15,333)	4,617		(10,716)
Յաճախողներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	(18,852)	(16,068)		(34,920)
Զուտ հետաձգված հարկային ակտիվ/պարտավորություն	(9,214)	25,444	(222,628)	(206,398)

Ծանոթագրություն 12. «Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային շահույթ»

Հազ դրամ

Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային շահույթ	01.10.2013- 31.12.2013	01.01.2013- 31.12.2013	01.10.2012- 31.12.2012	01.01.2012- 31.12.2012
Հաշվետու ժամանակաշրջանի զուտ շահույթ հարկումից հետո	69,178	751,017	211,641	345,485
Տվյալ հաշվետու ժամանակաշրջանի համար հաշվարկված շահաբաժիններ արտոնյալ բաժնետոմսերի գծով	-	-		
Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերին վերագրվող տվյալ ժամանակա-շրջանի զուտ շահույթ (վնաս)	69,178	751,017	211,641	345,485
Տվյալ ժամանակաշրջանի ընթացքում շրջանառության մեջ գտնվող սովորական բաժնետոմսերի կշռված միջին թիվը	933,335	933,335	933,335	933,335
Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային շահույթ	0.07	0.80	0.23	0.37

Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային շահույթը սովորական բաժնետոմսերի տիրապետողներին վերագրվող տվյալ ժամանակաշրջանի զուտ շահույթի կամ վնասի և այդ ժամանակաշրջանի ընթացքում շրջանառության մեջ գտնվող սովորական բաժնետոմսերի կշռված միջին թվի հարաբերությունն է:

Ծանոթագրություն 13

13-1. «Կանխիկ դրամական միջոցներ, դրանց համարժեքներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում

Հազ դրամ

Կանխիկ դրամական միջոցներ, դրանց համարժեքներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	31.12.2013	31.12.2012
Կանխիկ դրամական միջոցներ	5,440,352	4,073,197
Դրամական միջոցների այլ տեղաբաշխումներ	3,025,936	2,814,397
Թղթակցային հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում*	5,002,552	4,383,253
Ավանդային հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում		
Դեպոնացված միջոցներ ՀՀ ԿԲ-ում**	1,270,000	1,270,000
Այլ պահանջներ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ		
Հաշվեգրված տոկոսներ		
Կանխիկ դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	14,738,840	12,540,847

* Թղթակցային հաշիվները ՀՀ ԿԲ-ում ներառում են ՀՀ բանկային օրենսդրության համաձայն բանկի ներգրավված միջոցների դիմաց հաշվարկված պարտադիր պահուստավորման միջոցները: ** ՀՀ ԿԲ-ում դեպոնացված գումարը իրենից ներկայացնում է ԱրՔա վճարային համակարգով իրականացվող փոխհաշվարկների համար որպես երաշխիքային ավանդ:

13-2. «Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ», որոնք ներառվում են դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունում

Հազ դրամ

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	31.12.2013	31.12.2012
Կանխիկ դրամական միջոցներ և կանխիկին հավասարեցված վճարային փաստաթղթեր	8,466,288	6,887,594
Թղթակցային հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում	5,002,552	4,383,253
Ավանդային հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում		
Թղթակցային հաշիվներ ռեզիդենտ բանկերում	26,534	40,430
Թղթակցային հաշիվներ ոչ ռեզիդենտ բանկերում	4,371,366	3,676,974
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	17,866,740	14,988,251

Ծանոթագրություն 14. «Պահանջներ բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ»

Հազ դրամ

Ընթացիկ հաշիվներ	31.12.2013	31.12.2012
ՀՀ բանկերում	26,534	40,430
ԲԲԲ-(Բաա3) և բարձր վարկանիշ ունեցող բանկերում	2,108,038	1,077,319
ԲԲԲ-(Բաա3)-ից ցածր վարկանիշ ունեցող և վարկանիշ չունեցող բանկերում	2,260,384	1,209,626
Հաշվեգրված տոկոսներ	2,943	459
Ընդամենը	4,397,899	2,327,834
ՀՀ բանկերում՝		
վարկեր և ավանդներ		1,307,161
ռեպո (հետգնման) պայմանագրեր		
այլ	716,211	527,051
ԲԲԲ-(Բաա3) և բարձր վարկանիշ ունեցող բանկերում		
վարկեր և ավանդներ		1,389,556
այլ		83
ԲԲԲ-(Բաա3)-ից ցածր վարկանիշ ունեցող և վարկանիշ չունեցող բանկերում	71,183	
այլ	777	740,638
Հաշվեգրված տոկոսներ		2,376
Ընդամենը	788,171	3,966,865
Բանկերի նկատմամբ պահանջների գծով հնարավոր կորուստների պահուստ (ծանոթ. 7)	(23,873)	(23,873)
Զուտ պահանջներ բանկերի նկատմամբ	5,162,197	6,270,826

Հազ դրամ

Ֆինանսական կազմակերպություններում վարկեր և ավանդներ, այլ պահանջներ	31.12.2013	31.12.2012
ՀՀ ֆինանսական կազմակերպություններում՝		
վարկեր և ավանդներ	222,250	1,115,380
ռեպո (հետգնման) պայմանագրեր	1,376,074	1,344,460
այլ	57,473	231,557
ԲԲԲ-(Բաա3) և բարձր վարկանիշ ունեցող ֆինանսական կազմակերպություններում		
այլ	44,620	44,390
ԲԲԲ-(Բաա3)-ից ցածր վարկանիշ ունեցող և վարկանիշ չունեցող ֆինանսական կազմակերպություններում		
այլ	162,871	32,129
Հաշվեգրված տոկոսներ	6,777	7,426
Ընդամենը	1,870,065	2,775,342
Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գծով հնարավոր կորուստների պահուստ (ծանոթ. 7)	(3,634)	(5,403)
Զուտ պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	1,866,431	2,769,939
Զուտ պահանջներ բանկերի և ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	7,028,628	9,040,765

**31.12.13թ. և 31.12.12թ. Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ այլ պահանջների տողում համապատասխանաբար ներառված են «Visa international» կազմակերպությունում ներդրված 110.000 ԱՄՆ դոլար (31.12.13թ.-ին 44.620 հազ. ՀՀ դրամ, 31.12.2012թ.-ին 44.394 հազ.դրամ), «Արմենիան Քարդ» ՓԲԸ-ում ներդրված 134.495 ԱՄՆ դոլար (31.12.2013թ.-ին՝ 54.557 հազ ՀՀ դրամ, 31.12.2012թ.-ին՝ 54.279 հազ. ՀՀ դրամ) գումարներով ապահովագրական դեպոզիտները, ինչպես նաև վճարահաշվարկային համակարգերի նկատմամբ առաջացած դեբիտորական գումարներ:

Ծանոթագրություն 15. «Առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական ակտիվներ»

Հազ դրամ

Առևտրային նպատակով պահվող այլ ֆինանսական ակտիվներ	31.12.2013	31.12.2012
Ածանցյալ գործիքներ		
Սվոպ	134	20,030
Ընդամենը	134	20,030
Առևտրային նպատակով պահվող այլ ֆինանսական ակտիվների գծով հնարավոր կորուստների պահուստ (ծանոթ. 7)		

Ծանոթագրություն 16. «Հաճախորդներին տրված վարկեր և այլ փոխառություններ»

Հազ դրամ

Տրված վարկեր և այլ փոխառություններ	31.12.2013	31.12.2012
Վարկեր, այդ թվում՝	39,325,077	32,410,713
Հիփոթեքային	3,173,200	3,126,988
Վարկային քարտեր	1,924,819	1,436,551
Ֆակտորինգ		
Նշված հոդվածների գծով հաշվեգրված տոկոսներ	261,293	194,533
Ընդամենը վարկեր	41,511,189	34,041,797
Հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխառությունների գծով հնարավոր կորուստների պահուստ (ծանոթ. 7)	(817,447)	(662,477)
Ընդամենը զուտ վարկեր	40,693,742	33,379,320

Հազ դրամ

Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ վարկային պորտֆելում հաճախորդներին տրամադրված արժեզրկված (չաշխատող) վարկերի և փոխառությունների կառուցվածքը	31.12.2013		31.12.2012	
	զումար	քանակ	զումար	քանակ
Վարկեր և փոխառություններ, որից	41,511,189	28,212	34,041,797	30,433
աշխատող վարկեր	40,972,771	28,120	33,713,005	30,397
արժեզրկված (չաշխատող) վարկեր և փոխառություններ, այդ թվում՝	538,418	92	328,792	36
ժամկետանց	59,390	61	14,397	20
վերաձևակերպված	60,485	2	68,352	2
վերաֆինանսավորված				
Ընդամենը վարկեր	41,511,189	28,212	34,041,797	30,433
Հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխառությունների գծով հնարավոր կորուստների պահուստ (ծանոթ. 7)	(817,447)		(662,477)	
Ընդամենը զուտ վարկեր	40,693,742		33,379,320	

Հազ դրամ

Տրամադրված վարկերի և փոխառությունների վերլուծությունն ըստ հաճախորդների	31.12.2013	31.12.2012

Պետական ձեռնարկություններ	83,305	27,177
Մասնավոր ձեռնարկություններ, այդ թվում՝	18,864,207	14,950,811
խոշոր ձեռնարկություններ	4,930,176	5,123,614
փոքր և միջին ձեռնարկություններ	16,934,031	9,827,197
այդ թվում բիզնես քարտեր	59,037	50,537
Ֆիզիկական անձինք, այդ թվում՝	18,695,097	15,003,856
սպառողական վարկեր	12,801,690	7,073,117
հիփոթեքային վարկեր	3,172,045	3,126,988
վարկային քարտեր	1,865,782	1,386,013
Անհատ ձեռնարկատերեր	3,607,287	3,865,420
Հաշվեգրված տոկոսներ	261,293	194,533
Ընդամենը վարկեր	41,511,189	34,041,797
Հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխառվածությունների գծով հնարավոր կորուստների պահուստ (ծանոթ. 7)	(817,447)	(662,477)
Ընդամենը զուտ վարկեր	40,693,742	33,379,320

Հազ դրամ

Վարկային պարտավորություններ 20 խոշոր վարկառուների և նրանց հետ փոխկապակցված անձաց գծով	31.12.2013	31.12.2012
հաշվեկշային մնացորդ	11,597,384	8,940,201
հետհաշվեկշռային պայմանական պարտավորությունների մնացորդ	1,136,888	555,835

Ընդամենը	12,734,272	9,496,036
Վարկային ներդրումներ	40,693,742	33,379,320
Տեսակարար կշիռ վարկային պորտֆելում	31%	28%
Ընդհանուր նորմատիվային կապիտալ	9,305,898	7,936,871
Տոկոսային հարաբերակցություն կապիտալի նկատմամբ	137%	120%

Վարկային ներդրումներ	31.12.2013	
	Մնացորդ հազ դրամ	քանակ
ԳՀՀ միկրո և փոքր մասնավոր ձեռնարկությունների վարկային ծրագիր	2,297,482	193
ԳՀՀ միկրո և փոքր մասնավոր ձեռնարկությունների ՀՀ կառավարության վարկային ծրագիր	941,046	73
ԳՀՀ "Վերականգնվող էներգիայի Ջարգացում" ծրագիր	172,749	1
Կոմերցբանկ	2,680	2
ՎՋԵԲ «Սինդիկացված վարկ» 1-ին վարկային ծրագիր	26,936	2
ՎՋԵԲ «Սինդիկացված վարկ» 2-րդ վարկային ծրագիր	526,070	38
Համաֆինանսավորում	314,979	2
ՄՖԿ	58,399	5
Սևծովյան բանկի 1-ին վարկային ծրագիր	144,137	15
Սևծովյան բանկի 2-րդ վարկային ծրագիր	1,606,966	60
Համաշխարհային բանկի վարկային ծրագիր	274,469	92
Տնտեսության կայունացման Ռուսաստանի Դաշնության ծրագիր	65,334	7
Նոր ՄՖԿ վարկային ծրագիր (IFC FMO)	2,349,074	54
ՎՋԵԲ միկր, փոքր և միջին ձեռնարկությունների վարկավորման ծրագիր /EBRD MSME/	2,694,142	461
ՎՋԵԲ միկրովարկավորման ծրագիր	10,628	13
Հիփոթեքային վարկեր	3,173,208	537
այդ թվում		
ԳՀՀ	129,850	48
ՎՋԵԲ	6,340	2
ՄՖԿ	14,677	2
Ընդամենը	14,658,299	1,555

Վարկային ներդրումներ	31.12.2012	
	Մնացորդ հազ դր	քանակ
ԳՀՀ միկրո և փոքր մասնավոր ձեռնարկությունների վարկային ծրագիր	2,041,649	176
ԳՀՀ միկրո և փոքր մասնավոր ձեռնարկությունների ՀՀ կառավարության վարկային ծրագիր	958,069	91
ԳՀՀ "Վերականգնվող էներգիայի Ջարգացում" ծրագիր	191,267	1
Կոմերցբանկ	10,906	3
ՎՋԵԲ «Սինդիկացված վարկ» 1-ին վարկային ծրագիր	205,177	8
ՎՋԵԲ «Սինդիկացված վարկ» 2-րդ վարկային ծրագիր	1,145,041	63
Համաֆինանսավորում	546,201	3
ՄՖԿ	140,419	7
Սևծովյան բանկի 1-ին վարկային ծրագիր	305,627	27
Սևծովյան բանկի 2-րդ վարկային ծրագիր	1,911,797	63

Համաշխարհային բանկի վարկային ծրագիր	301,716	58
Տնտեսության կայունացման Ռուսաստանի Դաշնության վարկային ծրագիր	192,841	18
Նոր ՄՖԿ վարկային ծրագիր (IFC FMO)	1,610,540	35
	1,474,372	
ՎՋԵԲ միկո, փոքր և միջին ձեռնարկությունների վարկավորման ծրագիր /EBRD MSME/		381
ՎՋԵԲ Միկրովարկավորման ծրագիր	148,546	123
Հիփոթեքային վարկեր`		
այդ թվում`	198,258	60
ԳՀՀ	181,240	57
ՄՖԿ	17,018	3
Ընդամենը	11,382,426	1,117

Հազ դրամ

Տրամադրված վարկերի և փոխառությունների վերլուծությունն ըստ վարկավորման ոլորտների (առանց հաշվի առնելու վարկերի հնարավոր կորստների գծով պահուսները)	31.12.2013	Տոկոսային հարաբերությունը	31.12.2012	Տոկոսային հարաբերությունը
Արդյունաբերություն	7,546,671	18	6,235,398	18
Գյուղատնտեսություն	1,978,443	5	3,347,994	10
Շինարարություն	752,081	2	373,905	1
Տրանսպորտ և կապ	234,615	1	150,407	0
Առևտուր	8,719,094	21	8,397,059	25
Սպառողական	12,891,853	31	8,946,311	26
Հիփոթեքային վարկեր	3,189,897	8	3,168,340	9
Սպասարկման ոլորտ	4,024,415	10	2,160,995	6
Այլ	2,174,119	5	1,261,388	4
		-		-
Ընդամենը	41,511,188	100	34,041,797	100

Հազ դրամ

Հաճախորդների ռեզիդենտության առումով վարկային պորտֆելի վերլուծությունը	31.12.2013	Տոկոսային հարաբերությունը	31.12.2012	Տոկոսային հարաբերությունը
ՀՀ ռեզիդենտներ	40,432,449	100	33,184,168	100
Բաա3/ և բարձր վարկանիշ ունեցող երկրների ռեզիդենտներ*		-		-
		-		-
ԲԲԲ-/Բաա3/-ից ցածր վարկանիշ ունեցող և վարկանիշ չունեցող երկրների			619	
Հաշվեգրված տոկոսներ	261,293		194,533	
Ընդամենը	40,693,742	100	33,379,320	100

Ծանոթագրություն 17. «Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ»

Հազ դրամ

Պետական արժեթղթեր	31.12.2013	31.12.2012
ՀՀ պետական պարտատոմսեր		
գանձապետական պարտատոմսեր	2,375,194	693,754
Ընդամենը պետական արժեթղթեր	2,375,194	693,754

Հազ դրամ

ՀՀ ոչ պետական արժեթղթեր	31.12.2013		31.12.2012	
	ցուցակված	չցուցակված	ցուցակված	չցուցակված
ԲԲԲ+/Բաա1/ և ցածր վարկանիշ ունեցող, այլ վարկանիշ ունեցող և վարկանիշ չունեցող թողարկողի				
Կարճաժամկետ պարտքային գործիքներ	46,576		71,624	
Կապիտալի գործիքներ		102,252		102,252
Ընդամենը ՀՀ ոչ պետական արժեթղթեր	46,576	102,252	71,624	102,252
ՀՀ ոչ պետական արժեթղթերում ներդրումներ (ինարավոր կորուստների պահուստ)		(4,690)		(4,690)
Զուտ ներդրումներ ՀՀ ոչ պետական արժեթղթերում ներդրումներ	46,576	97,562	71,624	97,562

Հազ դրամ

Այլ երկրների ոչ պետական արժեթղթեր	31.12.2013		31.12.2012	
	ցուցակված	չցուցակված	ցուցակված	չցուցակված
ԲԲԲ+/Բաա1/ և ցածր վարկանիշ ունեցող, այլ վարկանիշ ունեցող և վարկանիշ չունեցող թողարկողի				
Կապիտալի գործիքներ		1,715		1,818
Ընդամենը այլ երկրների ոչ պետական արժեթղթեր		1,715		1,818
Ընդամենը վաճառքի համար մատչելի արժեթղթեր	2,421,770	99,277	765,378	99,380

Այլ անձանց բաժնետիրական կապիտալում իրականացված ներդրումները
31.12.2013թ.-ի դրությամբ

Հազ դրամ

Անձի անվանումը	Հիմնական գործունեությունը	Գրանցման երկիրը	Ներդրման ամսաթիվը	Ներդրումը (հազ. դրամ)	Բաժնեմասը %
S.W.I.F.T	Հեռահաղորդակցության ծառայություններ	Բելգիա	13/09/1996	1,715	-
ԱՐՄԵՆԻԱՆ ՔԱՐԴ ՓԲԸ	Վճարահաշվարկային ծառայություններ	ՀՀ	22/02/2000	48,572	5
ԷԿՈՆՈՄԻՆԿԱՍԱՑԻԱ ԴՉ	Ինկասացիոն ծառայություններ	ՀՀ	01/11/1998	50,000	100
ԱՔՈԱ ՔՐԵԴԻՏ ՈՒՓՈՐԹԻՆԳ ՓԲԸ	Տեղեկատվական ծառայություններ	ՀՀ	23/06/2006	3,680	1
Ընդամենը				103,967	

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների (բացառությամբ կապիտալի գործիքներում ներդրումների) հաշվեկշռային և իրական արժեքները համապատասխանում են իրար:

Ներդրումները կապիտալի գործիքներում ՀՀ-ում չեն գնանշվում որևէ բորսայում և ունեն սահմանափակ շուկա: Այդ գործիքների իրական արժեքը ճշգրտորեն որոշելու համար բացակայում են որոշակի ընդունելի սկզբունքներ ու մեթոդներ, և հետևաբար այդ արժեքները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ հանած արժեզրկման գծով պահուստի գումարը:

Ծանոթագրություն 17.1 «Հետզման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր»

Հազ դրամ

	31.12.2013		31.12.2012	
	Ակտիվ	Պարտավորություն	Ակտիվ	Պարտավորություն
Գրավադրված արժեթղթեր ՀՀ ԿԲ-ում	4,624,479	4,504,784	4,037,132	4,255,724
Ընդամենը գրավադրված արժեթղթեր (ծանոթ. 17.1)	4,624,479	4,504,784	4,037,132	4,255,724

Ծանոթագրություն 18. «Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ»

Հաշվետու և նախորդ ժամանակաշրջանում այս ծանոթագրության համար ներկայացվելիք տվյալներ առկա չեն:

Ծանոթագրություն 19. «Ներդրումներ վերահսկվող անձանց կանոնադրական կապիտալում»

Հազ դրամ

Վերահսկվող միավորներում ներդրումների շարժը	Ներդրումներ վերահսկվող անձանց կանոնադրական կապիտալում
Մնացորդը ժամանակաշրջանի սկզբում	262,160
Ավելացում	
Օտարում (վաճառք)	

Ասոցիացված կազմակերպությունների գործունեությունից եկամուտ/(վնաս)	14,416
Այլ համապարփակ եկամուտ/(վնաս)	812
Մնացորդը ժամանակաշրջանի վերջում	277,388

Հազ դրամ

Վերահսկվող միավորներում ներդրումներ	31.12.2013	31.12.2012
Ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրումներ	277,388	262,160
Համատեղ վերահսկվող միավորներում ներդրումներ		
Դուստր բանկերում ներդրումներ		
Այլ դուստր ընկերություններում ներդրումներ		
Շահաբաժիններ		
Ընդամենը	277,388	262,160

Հազ դրամ

Վերահսկվող անձանց կապիտալում իրականացված ներդրումները					
Անձի անվանումը	Հիմնական գործունեությունը	Գրանցման երկիրը	Ներդրման ամսաթիվը	Ներդրումը (հազ. դրամ)	Բաժնեմասը %
ՍԻԼ ԻՆՇՈՒՐԱՆՍ	Ապահովագրակա	ՀՀ	22/02/2000	277,388	20.0
Ընդամենը				277,388	

Ծանոթագրություն 20. «Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ»

Հազ դրամ

Հոդվածի անվանումը	Հոդ. շենքեր	Համակ. և կապի միջոցներ	Փոխադրամիջոցներ	Այլ հիմն. միջոցներ	Հիմն. միջ. գծով կապ. ներդ.	Վարձակ. հիմն. միջ. գծով կապ. ներդ.	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք							
Մնացորդը նախորդ ժամանակաշրջանի սկզբում	2,918,502	1,549,326	372,543	997,447	84,553	153,686	6,076,057
Ավելացում		192,677	42,896	136,689	98,062	1,063	471,387
Օտարում		(2,135)	(62,037)				(64,172)
Արժեզրկում	-	-		-	-	-	-
Վերախմբավորում	93,073	(350)		350	(93,073)		-
Դուրսգրում		(58,797)		(17,059)			(75,856)
Վերագնահատում	-	-	-	-	-	-	-
Մնացորդը նախորդ ժամանակաշրջանի վերջում	3,011,575	1,680,721	353,402	1,117,427	89,542	154,749	6,407,416
Ավելացում	24,660	200,270	177,310	182,984	246,465	10,218	272,462
Օտարում			(39,482)	(276)			(20,720)
Վերախմբավորում	37,339	1,909		93	(37,339)		-
Դուրսգրում		(56,563)		(19,706)			(19,194)
Վերագնահատում*							-
Արժեզրկում	-	-	-	-	-	-	-
Վերագնահատումից մաշվածության ճշգրտում							-
Մնացորդը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում	3,073,574	1,826,337	491,230	1,280,522	298,668	164,967	7,135,298
Կուտակված մաշվածություն							
Մնացորդը նախորդ ժամանակաշրջանի սկզբում	1,110,685	975,735	172,005	608,361		21,881	2,888,667
Ավելացում	159,084	230,022	63,602	131,987		5,949	590,644
Այդ թվում՝ 01.10.2012- 31.12.2012	40,116	61,759	15,585	34,638		(4,976)	150,961
Օտարում		(1,516)	(62,037)				(63,553)
Դուրսգրում		(58,797)		(17,059)			(75,856)
Արժեզրկում							-
Վերախմբավորում		(235)		235			-
Վերագնահատում							-
Մնացորդը նախորդ ժամանակաշրջանի վերջում	1,269,769	1,145,209	173,570	723,524	-	27,830	3,339,902
Ավելացում	40,649	115,645	36,188	72,308		10,316	124,599
Այդ թվում՝ 01.10.2013 - 31.12.2013	10,348	33,665	11,510	21,950		2,171	64,185
Օտարում			(30,191)	(9)			(20,720)
Դուրսգրում		(56,563)		(19,703)			(19,192)
Վերախմբավորում		1,640		93			-
Վերագնահատումից մաշվածության ճշգրտում							-
Արժեզրկում							-
Մնացորդը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում	1,310,418	1,205,931	179,567	776,213	-	38,146	3,510,275
Զուտ հաշվեկշռային արժեք							
հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում	1,763,156	620,406	311,663	504,309	298,668	126,821	3,625,023
նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում	1,741,806	535,512	179,832	393,903	89,542	126,919	3,067,514

Ոչ նյութական ակտիվներ

Հազ դրամ

Հոդվածի անվանումը	Համակարգչային ծրագրեր	Լիցենզիաներ և վստահագրեր	Հեղինակային իրավունքներ	Այլ ոչ նյութական ակտիվներ	Ոչ նյութական ակտիվ. գծով կապիտալ ներդրումներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք						
Մնացորդը նախորդ ժամանակաշրջանի սկզբում	22,079	116,268	50	14,357	-	152,754
Ավելացում		6,197	-		-	6,197
Օտարում						-
Դուրսգրում						-
Արժեզրկում	-	-	-	-	-	-
Վերախմբավորում						-
Վերազնահատում	-	-	-	-	-	-
Մնացորդը նախորդ ժամանակաշրջանի վերջում	22,079	122,465	50	14,357	-	158,951
Ավելացում	1,120	1,536			-	-
Օտարում						-
Դուրսգրում						-
Վերախմբավորում		(2,002)				-
Վերազնահատում						-
Արժեզրկում	-	-	-	-	-	-
Վերազնահատումից մաշվածության ճշգրտում	-	-	-	-	-	-
Մնացորդը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում	23,199	121,999	50	14,357	-	159,605
Կուտակված մաշվածություն						
Մնացորդը նախորդ ժամանակաշրջանի սկզբում	17,658	23,176	15	3,372		44,221
Ավելացում	1,026	11,720	4	1,306		14,056
Այդ թվում՝ 01.10.2012- 31.12.2012	259	3,021	1	328		3,470
Օտարում						-
Դուրսգրում						-
Արժեզրկում						-
Վերախմբավորում						-
Վերազնահատում						-
Մնացորդը նախորդ ժամանակաշրջանի վերջում	18,684	34,896	19	4,678	-	58,277
Ավելացում	1,066	12,287	6	1,205		14,564
Այդ թվում՝ 01.10.2013 - 31.12.2013	280	3,802	2	302		4,386
Օտարում						-
Դուրսգրում						-
Վերախմբավորում		(1,733)				(1,733)
Վերազնահատումից մաշվածության ճշգրտում						-
Արժեզրկում						-
Մնացորդը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում	19,750	45,450	25	5,883	-	71,108
Ջուտ հաշվեկշռային արժեք						
Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում	3,449	76,549	25	8,474	-	88,497
Նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում	3,395	87,569	31	9,679	-	100,674

31.12.2013թ. դրությամբ 355304 հազ. դրամ ընդհանուր գումարով շահագործումից դուրս հիմնական միջոցներ հանձնվել են շահագործման:

31.12.2013թ. դրությամբ բանկն ունի ներստեղծված ոչ նյութական ակտիվ՝ նոր «Գործառնական օր» ծրագիր, սկզբնական արժեքը՝ 750 հազ.դրամ ամորտիզացիան 543 հազ.դրամ, մնացորդային արժեքը 207 հազ.դրամ:

31.12.2013թ. դրությամբ հիմնական միջոցների ցանկում ներառված ամբողջությամբ մաշված ակտիվների արժեքը կազմում է 1166176 հազար դրամ (31.12.2012թ` 1258342 հազար դրամ):

Ծանոթագրություն 21. «Այլ ակտիվներ»

Հազ դրամ

	31.12.2013	31.12.2012
Բանկային գործառնությունների գծով ստացվելիք գումարներ		
Այլ գործառնություններից ստացվելիք գումարներ	83,455	48,718
Ընդամենը	83,455	48,718
Բանկային գործառնությունների գծով	(6,098)	(487)
հնարավոր կորուստների պահուստ (ծանոթ. 7)		
Բանկային գործառնությունների գծով ստացվելիք գուտ գումարներ	77,357	48,231
Դեբիտորական պարտքեր և կանխավճարներ	31.12.2013	31.12.2012
Դեբիտորական պարտքեր բյուջեի գծով	1,186	1,058
Դեբիտորական պարտքեր մատակարարների գծով		
Կանխավճարներ աշխատակիցներին	47	2,549
Կանխավճարներ մատակարարներին	150,039	110,853
Կանխավճարներ բյուջեի և պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարների գծով	12	17
Այլ դեբիտորական պարտքեր և կանխավճարներ	23,781	
Ընդամենը	175,065	114,477
Այլ ակտիվների գծով հնարավոր կորուստների պահուստ (ծանոթ. 7)	(5,104)	(1,324)
Ընդամենը	169,961	113,153
Այլ ակտիվներ		
Պահեստ	191,978	236,067
Բռնագանձված գրավ և վաճառքի համար պահվող ակտիվներ		
Ապագա ժամանակաշրջանի ծախսեր	62,080	60,072
Այլ ակտիվներ	22,851	17,499
Այլ ակտիվների գծով հնարավոր կորուստների պահուստ (ծանոթ. 7)	(1,235)	(6,382)
Ընդամենը	275,674	307,256
Ընդամենը այլ ակտիվներ	522,992	468,640

Ծանոթագրություն 22. «Պարտավորություններ բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազ դրամ

	31.12.2013	31.12.2012
Ընթացիկ հաշիվներ		
ՀՀ բանկերի	98,115	126,948
BBB-(Baa3) և բարձր վարկանիշ ունեցող բանկերի		
BBB-(Baa3)-ից ցածր վարկանիշ ունեցող և վարկանիշ չունեցող բանկերի	1,188	2,976
Հաշվեգրված տոկոսներ	38	38
Ընդամենը	99,341	129,962

Միջբանկային վարկեր և ավանդներ, այլ		
ՀՀ կենտրոնական բանկ		
վարկեր	2,427,927	2,479,337
ռեպո (հետգնման) պայմանագրեր	4,000,000	2,845,292
այլ		
ՀՀ բանկեր		
վարկեր և ավանդներ	1,622,500	
ռեպո (հետգնման) պայմանագրեր	500,787	1,006,344
այլ		
BBB-(Baa3) և բարձր վարկանիշ ունեցող բանկեր		
վարկեր և ավանդներ		
այլ	2,030	527
BBB-(Baa3)-ից ցածր վարկանիշ ունեցող և վարկանիշ չունեցող բանկեր		
վարկեր և ավանդներ	2,028,260	
այլ		38,087
Հաշվեգրված տոկոսներ	116,903	58,934
Ընդամենը	10,698,407	6,428,521
Ֆինանսական կազմակերպություններ		
ընթացիկ հաշիվներ	451,674	354,021
վարկեր և ավանդներ	6,176,544	9,168,235
ռեպո (հետգնման) պայմանագրեր		400,315
այլ	174,004	133,224
Հաշվեգրված տոկոսներ	52,362	105,048
Ընդամենը	6,854,584	10,160,843
Ընդամենը պահանջներ բանկերի և միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	17,652,332	16,719,326

Ներկայացնում ենք ՀՀ կենտրոնական բանկից ստացված վարկերում ներառված միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից տարբեր ծրագրերի շրջանակներում իրականացվող վարկավորման գումարները և դրանց գծով հաշվեգրված տոկոսների գումարները:

Հազ դրամ

Ծրագիր	31.12.2013		31.12.2012	
	Վարկավորման գումար	Հաշվեգրված տոկոս	Վարկավորման գումար	Հաշվեգրված տոկոս
ԳՀՀ /Գերմանահայկական հիմնադրամի «Հիփոթեքային վարկավորման» ծրագիր	141,890	537	184,837	637
ԳՀՀ /Գերմանահայկական հիմնադրամի միկրո և փոքր բիզնեսի զարգացման ծրագիր	2,100,000	38,864	1,800,000	38,186
ԳՀՀ "Վերականգնվող էներգիայի Ջարգացում" ծրագիր	186,037	11,964	200,000	5,519
ԳՀՀ "Ֆինանսական միջոցների հասանելիությունը ՓՍԶ-ների համար" ծրագիր	0	0	294,500	11,170
Ընդամենը	2,427,927	51,365	2,479,337	55,512

Ծանոթագրություն 23. «Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ»

Հազ դրամ

ՀՀ կառավարության և տեղական ինքնակառավարման մարմինների նկատմամբ	31.12.2013	31.12.2012
Վարկեր	39,629	1,002,784
Այլ	4,056	3,215
Հաշվարկված տոկոսներ	8	18,157
Ընդամենը	43,693	1,024,156

ՀՀ ռեզիդենտ իրավաբանական անձանց, հիմնարկների նկատմամբ	31.12.2013	31.12.2012
Ընթացիկ հաշիվներ	10,058,131	9,225,482
Ժամկետային ավանդներ	5,279,248	3,257,982
Ռեսյո (հետգնման) պայմանագրեր		
Այլ	25,879	8,515
Հաշվարկված տոկոսներ	40,484	34,673
Ընդամենը	15,403,742	12,526,652

Ոչ ռեզիդենտ իրավաբանական անձանց, հիմնարկների նկատմամբ	31.12.2013	31.12.2012
Ընթացիկ հաշիվներ	7,241	5,512
Այլ		
Ընդամենը	7,241	5,512

ՀՀ ռեզիդենտ անհատ ձեռնարկատերերի նկատմամբ	31.12.2013	31.12.2012
Ընթացիկ հաշիվներ	137,558	120,549
Ժամկետային ավանդներ	7,493	7,524
Այլ	2,559	
Հաշվարկված տոկոսներ	17	13

Ընդամենը	147,627	128,073
-----------------	----------------	----------------

ՀՀ ռեզիդենտ ֆիզիկական անձանց նկատմամբ	31.12.2013	31.12.2012
Ընթացիկ հաշիվներ	9,329,533	8,913,623
Ժամկետային ավանդներ	18,156,890	13,646,411
Այլ	374,387	286,596
Հաշվարկված տոկոսներ	128,374	91,094
Ընդամենը	27,989,184	22,937,724

Ոչ ռեզիդենտ ֆիզիկական անձանց նկատմամբ	31.12.2013	31.12.2012
Ընթացիկ հաշիվներ	248,515	480,530
Ժամկետային ավանդներ	567,027	143,776
Այլ	26,193	17,752
Հաշվարկված տոկոսներ	2,247	679
Ընդամենը	843,982	642,737
Ընդամենը պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	44,435,469	37,264,854

31.12.13թ. դրությամբ պարտավորությունների ապահովման միջոց հանդիսացող դրամական միջոցներ 2.602.293 հազ. ՀՀ դրամ
 31.12.13թ. դատարանի որոշմամբ և հարկային մարմինների կողմից սառեցված գումար 67.651 հազ. դրամ:

Ծանոթագրություն 24. «Բանկի կողմից թողարկված ավանդային սերտիֆիկատներ»

Հաշվետու և նախորդ ժամանակաշրջանում այս ծանոթագրության համար ներկայացվելիք տվյալներ առկա չեն:

Ծանոթագրություն 25. «Առևտրային նպատակներով պահվող պարտավորություններ»

Հազ դրամ

Առևտրային նպատակներով պահվող պարտավորություն	31.12.2013	31.12.2012
Առևտրային նպատակներով պահվող ածանցյալ գործիքներ`		
Առևտրային նպատակներով պահվող պարտավորություն		
Սվոփ	6,740	8,012
Ընդամենը	6,740	8,012

Ծանոթագրություն 26. «Վճարվելիք գումարներ»

Հազ դրամ

Վճարվելիք գումարներ	31.12.2013	31.12.2012
Շահաբաժիններ	38,558	45,140
Ավանդների ապահովագրության գծով պարտավորություն	13,750	11,031
Ընդամենը	52,308	56,171

Ծանոթագրություն 27. «Այլ պարտավորություններ»

Հազ դրամ

Այլ պարտավորություններ	31.12.2013	31.12.2012
Ոչ ռեզիդենտի շահութահարկի գծով	2,104	5,113
ԱԱՀ-ի գծով	2,433	15,547
Այլ հարկերի ու տուրքերի գծով	87,071	34,649
Սոցիալական ապահովագրության վճարումների գծով		24,531
Պարտավորություններ աշխատակիցների նկատմամբ աշխատավարձի գծով	351,147	223,202
Կրեդիտորական պարտքեր մատակարարների նկատմամբ	35,006	27,246
Կրեդիտորական պարտքեր կանոնադրական կապիտալի համալրման գծով		
Այլ պարտավորություններ	121,425	24,634
Սնագործը ժամանակաշրջանի վերջում	599,186	354,922

Ծանոթագրություն 28. «Կանոնադրական կապիտալ»

Բանկի գրանցված և ամբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալը կազմում է 2,333,338 հազ. դրամ, այն ներառում է 933,335 հատ սովորական բաժնետոմս 2500 դրամ անվանական արժեքով:

Բանկի կողմից հետ գնված սեփական բաժնետոմսեր առկա չեն: Հաշվետու ժամանակաշրջանում կանոնադրական կապիտալի ավելացում, կանոնադրական կապիտալի նվազում կապված հետ գնված և շրջանառությունից հանված բաժնետոմսերի հաշվին չեն կատարվել:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում վճարվել են 6,581 հազ. ՀՀ դրամ շահաբաժիններ:

Ներկայացնում ենք հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ նշանակալից մասնակիցների վերաբերյալ տեղեկություններ.

Հազ դրամ

Նշանակալից մասնակցի անունը/անվանումը	Բանկում ունեցած մասնակցության գումարը	Բանկում ունեցած մասնակցության չափը տոկոսային հարաբերությամբ	Մասնակցի գործունեության տեսակը (իրավաբանական անձանց համար)
Սուքիասյան Սարիբեկ Ալբերտի	527,573	22.6	
Սուքիասյան Խաչատուր Ալբերտի	455,413	19.5	
Սուքիասյան Ռոբերտ Ալբերտի	240,930	10.3	
Սուքիասյան Էդուարդ Ալբերտի	49,040	2.1	
ՎԶԵԲ	583,338	25	Ֆինանսական

Ծանոթագրություն 29. «Սեփական կապիտալի այլ տարրեր»

Հաշվետու և նախորդ ժամանակաշրջանում այս ծանոթագրության համար ներկայացվելիք տվյալներ առկա չեն:

Ծանոթագրություն 30. «Պահուստներ, պայմանական դեպքեր և պոտենցիալ պարտավորություններ»

Բանկի իրավական պարտավորությունները 31.12.2013թ. դրությամբ առկա չեն այնպիսի իրավական պարտավորություններ, որոնց գծով բանկը իրականացրել է պահուստավորում: Բանկն իր գործունեությունը ծավալում է օրենսդրությամբ նախատեսված պահանջների շրջանակներում:

Բանկի հարկային պարտավորությունները 31.12.2013թ. դրությամբ բանկն ամբողջությամբ կատարել է իր հարկային պարտավորությունները և իր հարկային պարտավորությունների գծով լրացուցիչ պահուստավորումների անհարժեշտություն չկա:

Վարկային ռիսկ պարունակող հետհաշվեկշռային հողվածների գծով բանկի պայմանական պարտավորությունները

Հազ դրամ

	31.12.2013	31.12.2012
Զօգտագործված վարկային գծեր	2,557,262	1,809,202
Տրամադրված երաշխիքներ	474,077	422,948
Տրամադրված ակրեդիտիվներ		39,787
Նշված հողվածների գծով պահուստ (ծանոթ. 7)		

Պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով

Հազ դրամ

Նվազագույն վարձավճարների կառուցվածքը	Արտարժույթին համարժեք դրամով վճարման ենթակա գումարներ	ՀՀ դրամով վճարման ենթակա գումարներ
Մինչև 1 տարի		147,092
1-5 տարի		605,339
5 տարուց ավելի		19,150
Ընդամենը		771,581

Ծանոթագրություն 31. «Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ»

Ներկայացվող ծանոթագրության առումով բանկի հետ կապված անձինք են համարվում Բանկի ղեկավարները, բանկի բաժնետերերը և «Բանկերի և բանկային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով նրանց հետ կապված անձինք:

Բանկի ղեկավարներ են համարվում բանկի խորհրդի նախագահը, նրա տեղակալը և խորհրդի անդամները, գործադիր տնօրենը, նրա տեղակալները, գլխավոր հաշվապահը, նրա տեղակալը, ներքին աուդիտի ղեկավարը, նրա անդամները, բանկի տնօրինության անդամները, ինչպես նաև բանկի տարածքային ստորաբաժանումների ղեկավարները և կառուցվածքային ստորաբաժանումների ղեկավարները՝ բանկի դեպարտամենտի, վարչության, բաժնի պետերը:

Բանկի հետ կապակցված կողմերի հետ գործարքները իրականացվել են շուկայում գործող պայմաններից և տոկոսադրույքներից ելնելով:

Հազ դրամ

Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	31.12.2013	31.12.2012
Սկզբնական մնացորդ	970,726	973,632
Տարվա ընթացքում տրամադրված վարկեր և փոխատվություններ	1,218,917	826,356
բանկի բաժնետեր	105,317	80,755
բաժնետիրոջ հետ կապված անձ	931,482	577,349
բանկի ղեկավար	169,529	161,858
ղեկավարի հետ կապված անձ	12,589	6,394
Տարվա ընթացքում մարված վարկեր և փոխատվություններ	866,823	829,262
բանկի բաժնետեր	101,185	64,909
բաժնետիրոջ հետ կապված անձ	562,273	454,470
բանկի ղեկավար	194,761	287,810
ղեկավարի հետ կապված անձ	8,604	22,073
Վերջնական մնացորդ *	1,322,820	970,726

Հազ դրամ

Հոդված	31.12.2013	31.12.2013
Տոկոսային եկամուտներ	164,927	130,376

Հազ դրամ

Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	ցպահանջ	ժամկետային
Մնացորդը 31.12.2012	225,526	551,150
Հաշվետու ժամանակաշրջանի /2013թ-ի 12 ամսվա/ ընթացքում ստացված գումարներ այդ թվում	5,560,278	1,551,330
բանկի բաժնետեր	858,710	360,914
բաժնետիրոջ հետ կապված անձ	2,761,325	399,827
բանկի ղեկավար	1,457,588	236,259
ղեկավարի հետ կապված անձ	482,656	554,331
Հաշվետու ժամանակաշրջանի /2013թ-ի 12 ամսվա/ ընթացքում վճարված գումարներ այդ թվում	5,585,607	718,732
բանկի բաժնետեր	901,701	181,117
բաժնետիրոջ հետ կապված անձ	2,780,539	93,816
բանկի ղեկավար	1,421,957	125,771
ղեկավարի հետ կապված անձ	481,410	318,028
Փախարժեքային տարբերություն (+/-)	1,636	1,455
Մնացորդը 31.12.2013	201,833	1,385,204
Տոկոսային ծախս 2013թ-ի 12 ամսվա կտրվածքով	3,982	129,105

Հազ դրամ

Բանկի ղեկավարությանը վճարված աշխատավարձ և դրան հավասարեցված վճարներ	31.12.2013	31.12.2012
Բանկի խորհրդին	109,724	80,891
աշխատավարձ	101,352	80,891
պարգևատրում	8,372	-
Բանկի գործադիր մարմնին	153,034	109,545
աշխատավարձ	140,867	109,345
պարգևատրում	12,167	200
Բանկի ներքին աուդիտին	70,171	95,595
աշխատավարձ	64,793	95,595
պարգևատրում	5,378	-
Ընդամենը	332,929	286,031

Ծանոթագրություն 32. «Ֆինանսական ռիսկերի վերաբերյալ նվազագույն բացահայտումներ»

1) վարկային ռիսկի բանկի սեփական սահմանումը

Վարկային ռիսկը վարկի, հաշվարկված տոկոսի կամ դրանց մի մասի պայմանագրով սահմանված ժամկետներից ուշացման կամ անվերադարձելիության հնարավոր վտանգն է՝ պայմանավորված վարկառուի ֆինանսական վիճակի վատթարացման, գրավի արժեզրկման և նման այլ պատճառներով, որի արդյունքում բանկը կարող է ֆինանսական կորուստներ կրել:

2) վարկային ռիսկի չափման և գնահատման մեթոդները

Բանկում մշակվել է վարկային ռիսկի գնահատման և կառավարման մեթոդաբանություն, որը հնարավորություն է տալիս գնահատելու վարկի ռիսկայնությունը՝ հիմնվելով համապատասխան մոդելի հաշվարկների արդյունքների վրա: Ջուզակցելով մաթեմատիկական և տնտեսագիտական հիմնավորումները՝ վարկային ռիսկի գնահատման մոդելն ապահովում է ռիսկի գնահատման համալիր մոտեցում, որի արդյունքում վերոհիշյալ մեթոդաբանությունը նպաստում է վարկի տրամադրման հիմնավորված որոշման կայացմանը՝ որպես էկզոգեն փոփոխականներ կիրառելով նաև էքսպերտային գնահատականները: Փոխառուի վարկունակության նախնական ուսումնասիրության ժամանակ բանկը բացահայտում է պոտենցիալ փոխառուի համապատասխանությունը բանկի վարկային քաղաքականությամբ սահմանված ընդհանուր չափանիշներին, որի դրական արդյունքի դեպքում կատարվում է վարկունակության գործոնների մանրամասն վերլուծություն:

3) մոդելների նկարագրությունը (առկայության դեպքում),

Ի հավելումն վերոհիշյալ մեթոդաբանության՝ վարկային ռիսկի գնահատման համար բանկում կիրառվում է նաև սթրես թեստերի մեթոդը, որը ենթադրում է դիտարկվող տարբեր շրկային սցենարների տեղի ունենալու դեպքում բանկի վնասների հաշվարկ:

Սթրես թեստերը կիրառելիս դիտարկվում են տվյալ ռիսկին վերաբերող մի շարք սցենարներ և յուրաքանչյուր սցենարի դեպքում համապատասխան մեթոդով հաշվարկվում է բանկի վնասը: Վարկային ռիսկի գնահատման նպատակով օգտագործվում են հետևյալ շրկային սցենարները.

1. դասակարգված վարկերի X%-ի չափով դուրսգրումը,
2. կասկածելի վարկերի Y%-ի դասակարգումը անհուսալի վարկերի,

3. ստանդարտ վարկերի Z%-ի դասակարգումը հսկվող վարկերի,
4. արտարժույթով ստանդարտ վարկերի U%-ի դասակարգումը հսկվող վարկերի,
5. խոշոր վարկառուի սննկացման հետևանքով վարկի անհուսալի դառնալու սցենար,
6. ընդհանուր վարկերի K%-ի դասակարգումը անհուսալի վարկերի,
7. հետհաշվեկշռային պայմանական պարտավորությունների և հետհաշվեկշռային անավարտ ժամկետային գործառնությունների L%-ի չափով վերափոխումը հաշվեկշռային հոդվածների,
8. առաջին (բացառությամբ կասկածելի դասակարգված), երկրորդ, երրորդ և յոթերորդ սցենարների միաժամանակ հանդես գալու սցենար,

որտեղ X, Y, Z, U, K, L-ը սցենարների պարամետրերն են (1-ից 100 թվեր են):

Սթրես թեստերի կիրառման արդյունքում հաշվարկվում են նշված շոկային իրավիճակների ազդեցությունը Բանկի ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափի և համարժեքության N1 նորմատիվների վրա, ինչպես նաև նորմատիվների խախտման կրիտիկական կետերը, գնահատվում են նորմատիվների խախտման հնարավորությունը և չափերը, պահուստաֆոնդ փոխանցման ենթակա հավելյալ գումարի չափը:

Հաշվարկվում են հնարավոր տարբեր սցենարների դեպքում (յուրաքանչյուր սցենարի պարամետրի տարբեր արժեքների համար) պահուստաֆոնդ փոխանցման ենթակա հավելյալ գումարները, որոնք օգտագործվում են նախորդ ժամանակահատվածների տվյալների հիման վրա մշակված հավանական սցենարների վերլուծման նպատակով: Առավել հավանական սցենարների վերլուծության միջոցով գնահատվում է վարկային պորտֆելի ռիսկայնությունը և իրականացվում են ռիսկի նվազագույն մակարդակի ապահովմանն ուղղված միջոցառումներ: Բանկի ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափի և համարժեքության նորմատիվների վրա դասակարգված, կասկածելի, ստանդարտ և ընդհանուր վարկերի որոշակի տոկոսի դուրսգրման սցենարների ազդեցության վերլուծությունում ներառված է նաև նորմատիվների խախտման կրիտիկական կետերի որոշումը, որը հնարավորություն է տալիս գնահատել տվյալ օրվա դրությամբ նորմատիվների խախտման հավանականությունը (ռիսկը):

4) վարկային ռիսկի թուլատրելի մակարդակի որոշումը՝ ռիսկի քանակական վերլուծություն և ռիսկի քանակական գնահատական.

Բանկը, իր վարկային պորտֆելը կառուցելիս, հաշվառում և վիճակագրություն է տանում վարկերի առանձին տեսակների կենտրոնացումների վերաբերյալ.

- ✓ ըստ տնտեսության ճյուղի,
- ✓ ըստ տարածաշրջանի,
- ✓ ըստ մեկ փոխառուի և նրա հետ փոխկապակցված անձանց,
- ✓ ըստ վարկերի ժամկետների,
- ✓ ըստ գրավների և այլն:

5) վարկային ռիսկի կարգավորումը՝ վարկային ռիսկի ազդեցության նվազման կամ չեզոքացման ուղղությամբ աշխատանքները:

Բանկի որդեգրած վարկային քաղաքականությունը նպատակ է հետապնդում առավելագույնի հասցնել ներգրավված միջոցների, որպես վարկ տեղաբաշխման արդյունավետությունը՝ ապահովելով համապատասխան իրացվելիություն և ռիսկի դիվերսիֆիկացիա անհրաժեշտ եկամտաբերության պայմաններում:

Բանկի վարկային ռիսկի կառավարումն իրականացվում է գործընթացը կարգավորող կանոնակարգերի և կարգերի միջոցով, որոնք սահմանում են վարկառուին ներկայացվող պահանջները, վերջինիս վարկունակությունը գնահատող համապատասխան չափանիշները, վարկի ապահովվածության գնահատումը, գրավի իրացվելիության վերլուծությունը, խոշոր վարկերի տրամադրման սահմանափակումը, արտաքին միջավայրի փոփոխությունների կանխատեսումը, վարկային մոնիտորինգը, հսկողությունը, վերահսկումը և այլն:

ՏՀԶԿ* - Տնտեսական համագործակցության և զարգացման կազմակերպություն

	31.12.2013					Հազ դրամ
<i>Հողվածի անվանումը</i>	<i>ՀՀ</i>	<i>ԱՊՀ երկրներ</i>	<i>ՏՀԶԿ* երկրներ</i>	<i>Ոչ ՏՀԶԿ երկրներ</i>	<i>Ընդամենը</i>	
<i>Ակտիվներ</i>						
Կանխիկ դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	14,738,840					14,738,840
Պահանջներ բանկերի և այլ ֆին. կազմ. նկատմամբ	2,478,492	1,740,446	2,263,547	546,143	7,028,628	
Թանկարժեք մետաղների բանկային ստանդարտացված ձուլակտորներ և հուշադրամներ	23,883				23,883	
Առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական ակտիվներ			134		134	
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	40,693,742				40,693,742	
Վաճառքի համար մատչելի արժեթղթեր	2,519,331		1,715		2,521,046	
Ներդրումներ վերահսկվող անձանց կանոնադրական կապիտալում	277,388				277,388	
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	4,624,479				4,624,479	
Այլ ակտիվներ	82,620				82,620	
Ընդամենը ակտիվներ	65,438,775	1,740,446	2,265,396	546,143	69,990,760	
Վարկային ռիսկ պարունակող հետհաշվեկշռային հոդվածներ	2,720,539				2,720,539	
Պարտավորություններ					-	
Պարտավորություններ բանկերի և այլ ֆին. կազմ. նկատմամբ	10,952,798	2,073,371	4,624,976	1,187	17,652,332	
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	43,584,246	628,425	136,309	86,489	44,435,469	
Ընդամենը պարտավորություններ	54,537,044	2,701,796	4,761,285	87,676	62,087,801	
Զուտ դիրք	10,901,731	(961,350)	(2,495,889)	458,467	7,902,959	

	31.12.2012					Հազ դրամ
<i>Հողվածի անվանումը</i>	<i>ՀՀ</i>	<i>ԱՊՀ երկրներ</i>	<i>ՏՀԶԿ* երկրներ</i>	<i>Ոչ ՏՀԶԿ երկրներ</i>	<i>Ընդամենը</i>	
<i>Ակտիվներ</i>						
Կանխիկ դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	12,540,847					12,540,847
Պահանջներ բանկերի և այլ ֆին. կազմ. նկատմամբ	4,366,293	1,374,038	2,978,732	321,701	9,040,764	
Թանկարժեք մետաղների բանկային ստանդարտացված ձուլակտորներ և հուշադրամներ	57,002				57,002	
Առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական ակտիվներ	20,030				20,030	
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	33,378,693			627	33,379,320	
Վաճառքի համար մատչելի արժեթղթեր	862,940		1,818		864,758	
Ներդրումներ վերահսկվող անձանց կանոնադրական կապիտալում	262,160				262,160	
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	4,037,132				4,037,132	
Այլ ակտիվներ	65,065				65,065	
Ընդամենը ակտիվներ	55,590,162	1,374,038	2,980,550	322,328	60,267,078	
Վարկային ռիսկ պարունակող հետհաշվեկշռային հոդվածներ	2,232,150				2,232,150	
Պարտավորություններ						
Պարտավորություններ բանկերի և այլ ֆին. կազմ. նկատմամբ	8,498,490	37,451	8,178,709	4,676	16,719,326	
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	36,616,607	395,955	159,833	92,459	37,264,854	
Ընդամենը պարտավորություններ	45,115,097	433,406	8,338,542	97,135	53,984,180	
Զուտ դիրք	10,475,065	940,632	(5,357,992)	225,193	6,282,898	

Վարկային պորտֆելի վերլուծությունը ըստ տարածաշրջանների և ռիսկայնության

31.12.2013						Հազ դրամ
Ակտիվներ	Աշխատող ակտիվներ	Չաշխատող ակտիվներ				
		Ստանդարտ/ Ոչ ռիսկային	Հսկվող/ Ռիսկային	Ոչ ստանդարտ/Միջին ռիսկային	Կասկածելի/ Բարձր ռիսկային	Անհուսալի
Վարկեր, այդ թվում՝						
1. ՀՀ ռեզիդենտներին	40,298,266	109,297	237,969	48,210	3,264,205	
2. ԱՊՀ երկրների ռեզիդենտներին (ըստ երկրների)					401	
Ռուսաստան					401	
3. ՏՀԶԿ երկրների ռեզիդենտներին (ըստ երկրների)						
					-	
4. Ոչ ՏՀԶԿ երկրների ռեզիդենտներին						
5. Ընդամենը	40,298,266	109,297	237,969	48,210	3,265,007	

31.12.2012						Հազ դրամ
Ակտիվներ	Աշխատող ակտիվներ	Չաշխատող ակտիվներ				
		Ստանդարտ/ Ոչ ռիսկային	Հսկվող/ Ռիսկային	Ոչ ստանդարտ/Միջին ռիսկային	Կասկածելի/ Բարձր ռիսկային	Անհուսալի
Վարկեր, այդ թվում՝						
1. ՀՀ ռեզիդենտներին	33,159,296	10,202	159,730	49,466	3,275,260	
2. ԱՊՀ երկրների ռեզիդենտներին (ըստ երկրների)					401	
Ռուսաստան					401	
3. ՏՀԶԿ երկրների ռեզիդենտներին (ըստ երկրների)						
					-	
4. Ոչ ՏՀԶԿ երկրների ռեզիդենտներին	626					
Վրաստան	626					
5. Ընդամենը	33,159,922	10,202	159,730	49,466	3,275,661	

Վարկային ռիսկի վերլուծություն

1-2) Վարկային պորտֆելի ապահովածության արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով բանկում վարկերը տրամադրվում են գրավի զմահատված արժեքի առավելագույնը 70%-80%-ի չափով և վարկի գծով հետագա մարումների դեպքում վարկ/գրավ հարաբերակցության գործակիցը նվազում է: Գրավադրվող գույքերի գնահատումը կատարվում է գնահատման թույլտվություն ունեցող մասնագիտացված անկախ գնահատող կազմակերպությունների կողմից ՀՀ դրամով, վարկերը տրամադրվում են նաև արտարժույթով: Փոխարժեքային տատանումների և ժամկետանց վարկերի պարագայում կուտակված տույժերի հաշվին վարկառուի պարտավորությունների աճի հետևանքով գրավի արժեքի անբավարարության դեպքում բանկի ռիսկերը նվազացնում է այն, որ համաձայն վարկային պայմանագրերի բանկը իրավունք ունի բավարարել իր վարկային պահանջը վարկառուի բանկային հաշվում առկա դրամական միջոցների հաշվին, որից հետո պահանջել վարկային պարտքի բռնագանձում դատական կարգով:

Հարկ է նշել, որ վարկային պորտֆելում չապահովված վարկերը (առանց պահուստների) 31.12.2013թ-ի դրությամբ չեն գերազանցում վարկային պորտֆելի 10.46%-ը: Չապահովված վարկերի գերակշիռ մասը կազմում են «ՀԱՅԷԿՈՆՈՍԲԱՆԿ» ԲԲԸ-ում հաշիվների ակտիվ շարժ ունեցող հաճախորդներին տրամադրված վարկերը, որոնք ունեն կայուն դրամական հոսքեր: Մեծ տեսակարար կշիռ են կազմում նաև պլաստիկ քարտերի համար սահմանված վարկային գծերը: Այս վարկերի գծով ռիսկը փոքր է, քանի որ փոքր է մեկ հաճախորդին տրամադրվող վարկային գծերի սահմանաչափը, վարկառուները ապահովված են աշխատանքով, առանձին դեպքերում առկա են հեղինակավոր կազմակերպությունների երաշխավորություններ:

3) Վարկային ներդրումները 31.12.2013թ-ի դրությամբ առանց պահուստների կազմել են 41.511.189 հազ. դրամ: Չաշխատող դասակարգված վարկերի ծավալը 31.12.2013թ-ի դրությամբ կազմել է 538,418 հազ. դրամ: Վարկային պորտֆելում հսկվող, ոչ ստանդարտ և կասկածելի վարկերի տեսակարար կշիռները կազմել են համապատասխանաբար 0.29; 0.74 և 0.26 տոկոս:

4) Վարկային պորտֆելի պահուստավորումը համապատասխանում է ՀՀՄԱ-ների պահանջներին:

5) 2013թ. 4-րդ եռամսյակում կնքված ռեպո գործարքների ծավալը (բացառությամբ երկարաձգումների) կազմել է 15 543 162 հազ. դրամ՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածում՝ 33 579 147 հազ. դրամ: Հավաքարձ ռեպո գործարքների ծավալը 2013թ.4-րդ եռամսյակում կազմել է 21 039 224 հազ. դրամ, նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածում՝ 72 415 656 հազ. դրամ:

6) «ՀԱՅԷԿՈՆՈՍԲԱՆԿ» ԲԲԸ-ում վարկավորման գործընթացը իրականացվում է անիրաժեշտ մասնագիտական գիտելիքներով օժտված և աշխատանքային փորձ ունեցող անձնակազմի կողմից: Մասնագետների ընդունելիությունը կատարվում է մրցութային կարգով հատուկ՝ մրցութային հանձնաժողովի կողմից: Մրցութների մասին հայտարարությունները տեղակայվում են զանգվածային լրատվության միջոցներում և բանկի ինտերնետ կայքում:

7) Վարկավորման գործընթացի արդյունավետությունը բարձրացնելու և առևտրային վարկերի գծով վարկային ռիսկերը նվազեցնելու նպատակով վարկային մասնագետների կողմից իրականացվում է վարկառուի ֆինանսական գործունեության մանրամասն վերլուծություն: Վերլուծության նպատակով վարկի տրամադրման ստորաբաժանումների մասնագետները այցելում են հաճախորդի գործունեության վայր, վերլուծության համար օգտվելով ինչպես առկա հաշվետու փաստաթղթերից, այնպես էլ կազմելով հաշվեկշռի, եկամուտ-ծախսերի, դրամական հոսքերի, կապիտալի շարժի սեփական տարբերակները:

Վարկառուի փոխառություն

Բանկի մասնագետի կողմից կազմած հաշվեկշիռը արտացոլում է իրավիճակը վերլուծության պահին՝ իրացվելի ակտիվներ /կանխիկ միջոցներ դրամարկղում, բանկային հաշիվներ, խնայողություններ/, դեբիտորական պարտքեր /ստացվելիք գումարներ, ապրանքներ ճանապարհին, կատարված կանխավճարներ/, ապրանքանյութական պաշարներ /հումք, նյութեր, կիսաֆաբրիկատներ, ապրանքներ/, հիմնական միջոցներ /հաճախորդի գործունեության հետ կապված սարքավորումներ, ավտոմեքենաներ, անշարժ գույք և այլ գույք:

Վարկառուի փոխառություն

Եկամուտ - ծախսերի հաշվետվությունը կազմվում է հաշվի առնելով հաճախորդի միջին ցուցանիշները՝ իրացում /միջինացված տվյալներ/, ապրանքի կան ծառայությունների արժեք /հումքի, նյութերի ծախս, ապրանքների ինքնարժեք/, վերադիր ծախսեր /աշխատավարձ, վարձավճար, տրանսպորտային ծախսեր, կոմունալ ծախսեր, հարկեր և այլն/, այլ եկամուտներ, այլ ծախսեր, տրամդրվելիք վարկի և տոկոսների մարումներ:

Վարկառուի փոխառություն

Վերլուծության ժամանակ հաշվարկվում են հաճախորդի ֆինանսական վիճակը բնութագրող այնպիսի տնտեսական ցուցանիշներն ու գործակիցները, ինչպիսիք են կապիտալի համարժեքության գործակից, իրացվելիության գործակից, շրջանառելիության գործակից, վերադիր, համախառն մարժա, մաքուր մարժա, իրացման ծավալների թույլատրելի իջեցման սահման, լրացուցիչ հաշվարկվում է նաև վարկի սպասարկման գործակից:

Վարկառուի փոխառություն

Վարկի գումարը տրամադրվում է միայն վարկառուի ֆինանսական վիճակը նշված ցուցանիշների համար սահմանված բանկի պահանջներին բավարարելու դեպքում,որոնք ամրագրված են վարկավորման գործընթացը սահմանող ներքին իրավական ակտերով:

Վարկառուի փոխառություն

Վարկավորման գործընթացի արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով պարբերաբար իրականացվում է տրամադրված վարկերի մոնիտորինգ: Մոնիտորինգը իրականացվում է բանկի հատուկ ստորաբաժանման՝ վարկերի մոնիտորինգի բաժնի կողմից: Վարկերի ընթացիկ մոնիտորինգը անհրաժեշտության դեպքում իրականացվում է վարկային մասնագետների կողմից:

Վարկառուի փոխառություն

- Կիրառվում է մոնիտորինգի երկու տեսակ՝
  - Փաստացի այցելությունների միջոցով մոնիտորինգ:
  - Չեռախտային մոնիտորինգ: Մոնիտորինգի ընթացքում բաժնի մասնագետների կողմից պարզաբանվում են հետևյալ խնդիրները.՝
    - Տեղեկատվություն վարկառուի շուկայում դիրքի փոփոխության վերաբերյալ (մրցակիցներ, գնային տատանումներ, իրացում և
    - Ըստ փուլերի տրամադրվող վարկերի, ինչպես նաև գործող վարկերի առկայության դեպքում, նախքան հերթական փուլի կամ ճոր վարկի տրամադրումը, իրականացվում է նախկինում տրված վարկի մոնիտորինգ (վերլուծություն):
    - Փոփոխություններ կապված մատակարարների, սպառողների կազմի, հումքի գների հետ:
  - Վարկառուի ֆինանսական վիճակը բնութագրող այլ ցուցանիշներ:

Վարկառուի փոխառություն

Մոնիտորինգի ընթացքում վարկի ոչ նպատակային օգտագործման կամ վարկառուի կողմից բանկին ոչ ստույգ տեղեկատվություն ներկայացման դեպքերի բացահայտման ժամանակ փուլերով տրամադրվող վարկերի դեպքում կարող է դադարեցվել հետագա վարկավորումը կամ կարող է դադարեցվել վարկային պայմանագրի գործողությունը և իրականացվել վարկի, առևտրային նպատակով տրամադրված վարկային գծի և հաշվարկված տոկոսագումարների վաղաժամկետ մարում հիմք ընդունելով գրավի պայմանագրով վերապահված իրավունքները:

Վարկառուի փոխառություն

Գրավի գնահատումը իրականացվում է գնահատման թույլտվություն ունեցող մասնագիտացված անկախ գնահատող կազմակերպությունների կողմից: Գույքերի գնահատումը արտացոլում է շուկայում առկա իրավիճակը՝ հաշվի առնելով գույքերի գների կանխատեսումը:

Վարկառուի փոխառություն

Հաճախորդների հետ կնքվող վարկային և գրավի պայմանագրերում առկա է դրույթ գույքերի պարտադիր ապահովագրության վերաբերյալ:

Վարկառուի փոխառություն

Դուրս գրված վարկերի հավաքագրումը իրականացվում է վարկավորման և միջոցների ներգրավման վարչության խնդրահարույց վարկերի բաժնի և անվտանգության վարչության կողմից համատեղ:

Վարկառուի փոխառություն

8) «ՀԱՅԷԿՈՆՈՄԲԱՆԿ» ԲԲԸ-ում վարկավորման գործընթացը ներառում է վարկային ռիսկերը հայտնաբերելու համար համապատասխան բոլոր ազդակները:

Վարկառուի փոխառություն

Վարկային ռիսկի կառավարումը Բանկում կատարվում է հետևյալ հիմնական ընթացակարգերով՝

- Վարկավորվող օբյեկտի խելամիտ բացահայտման գործընթաց,
- Վարկային փաստաթղթերի ստանդարտ փաթեթի հավաքագրում,
- Վարկերի մոնիտորինգ,
- Պորբլեմային վարկերի մարման գործընթաց:

Վարկառուի փոխառություն

Վերոնշյալ գործընթացների արդյունքում բացահայտվում և գնահատվում է փոխառուի իրավունակությունը, վարկի նպատակը, փոխառուի վարկունակությունը և վարկի մարման արքյուրները, փոխառուի հետ կապված անձանց գծով առկա ռիսկերի բացահայտում, փոխառուի վարկային պատմությունը, ձեռնարկատիրական գործունեություն ծավալելու փորձառությունը, դիրքը շուկայում, գրավի առարկայի համապատասխանությունը:

Վարկառուի փոխառություն

Վերոնշյալ գործընթացների արդյունավետության բարձրացմանը նպաստում է նաև այն, որ բանկի կողմից վարկավորվող հաճախորդների գործունեությունը շատ դեպքերում փոխկապակցված է և բանկը հնարավորություն է ունենում ստուգելու հաճախորդի կողմից ներկայացվող տեղեկատվության ճշգրտությունը նրա հետ առնչվող /մատակարար, գնորդ կամ մրցակից հանդիսացող/ հաճախորդի կողմից ներկայացված տեղեկատվության հետ համեմատելու միջոցով:

Վարկառուի փոխառություն

Ցուցանիշ	Գումար	Ցուցանիշ	Գումար	Հարաբերություն
31.12.12 թ				
Չաշխատող վարկեր	328,792	Ընդհանուր վարկեր	33,379,320	1.0%
31.12.13թ				
Չաշխատող վարկեր	538,418	Ընդհանուր վարկեր	40,693,742	1.3%
31.12.12 թ				
Չաշխատող վարկերի պահուստ	109,394	Ընդհանուր կապիտալ	9,454,774	1.2%
31.12.13թ				
Չաշխատող վարկերի պահուստ	142,942	Ընդհանուր կապիտալ	11,097,114	1.3%
31.12.12 թ				
Վարկերի գծով պահուստաֆոնդ	662,477	Ընդհանուր վարկեր	33,379,320	2.0%
31.12.13թ				
Վարկերի գծով պահուստաֆոնդ	817,447	Ընդհանուր վարկեր	40,693,742	2.0%
31.12.12 թ				
Հնարավոր կորուստների պահուստ	662,477	Չաշխատող վարկեր	328,792	201.5%
31.12.13թ				
Հնարավոր կորուստների պահուստ	817,447	Չաշխատող վարկեր	538,418	151.8%
31.12.12 թ				
Դուրս գրումներ - Փոխհատուցումներ	100,818	Միջին ընդհանուր վարկեր	32,069,806	0%
31.12.13թ				
Դուրս գրումներ - Փոխհատուցումներ	-11,112	Միջին ընդհանուր վարկեր	37,869,279	0.0%
31.12.12 թ				
Փոխհատուցումներ	78,404	վարկերից կորուստ	100,818	77.8%
31.12.13թ				
Փոխհատուցումներ	88,667	վարկերից կորուստ	-	-797.9%
31.12.12 թ				
Շահույթի ծածկման գործակից = (զուտ գործառնական եկամուտներ + պահուստի ստեղծման ծախսեր)	4,077,483	Վարկերից զուտ կորուստ	100,818	4044.4%
31.12.13թ				

Շահույթի ծածկման գործակից = (զուտ գործառնական եկամուտներ + պահուստի ստեղծման ծախսեր)	5,198,255	Վարկերից զուտ կորուստ	-11,112	-46780.6%
31.12.12 թ				
Վարկային ռիսկով ճշգրտված զուտ տոկոսային մարժա = (տոկոսային եկամուտ-տոկոսային ծախսեր-վարկերի գծով կոսրուստ)	2,993,768	Վարկային ներդրումներ	33,379,320	9.0%
31.12.13թ				
Վարկային ռիսկով ճշգրտված զուտ տոկոսային մարժա = (տոկոսային եկամուտ-տոկոսային ծախսեր-վարկերի գծով կոսրուստ)	3,506,993	Վարկային ներդրումներ	40,693,742	8.6%
31.12.12 թ				
Խոշոր փոխառություններ	9,496,036	Կապիտալ	9,454,774	100.4%
31.12.13թ				
Խոշոր փոխառություններ	12,734,272	Կապիտալ	11,097,114	114.8%
Խոշոր փոխառություններ		Կապիտալ	-	

Շուկայական ռիսկ

1) շուկայական ռիսկի բանկի սեփական սահմանումը

Շուկայական ռիսկը արտարժույթային, տոկոսադրույթի և գնային ռիսկն է, որը հետևանք է համապատասխանաբար՝ փոխարժեքի, տոկոսադրույթների և կապիտալի գործիքների գների տատանման:

2) շուկայական ռիսկի չափման և գնահատման մեթոդները

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթային ռիսկի և դիրքերի կառավարման արդյունավետության գնահատում:

Արտարժույթային ռիսկի գնահատման VAR մոդելի հաշվարկներն իրականացվում են օրական կտրվածքով, որոնց համար հիմք են հանդիսանում արտարժույթների փոխարժեքների նախորդ ժամանակահատվածի տվյալների ժամանակային շարքերը և արտարժույթային դիրքերի վերաբերյալ տվյալները: Որպես առանձին արտարժույթային դիրքի գծով ռիսկի բնութագրիչ դիտվում է առաջիկա մեկ (տաս) օրվա համար փոխարժեքների տատանման հետևանքով վերագնահատման վնասի հնարավոր առավելագույն մեծությունը տրված հուսալիության մակարդակի պայմաններում: Մոդելի հաշվարկներն իրականացվել են 99% հուսալիության մակարդակի պայմաններում: Մոդելի շրջանակներում հաշվարկվում է արտարժույթների փոխարժեքների տատանումների կոռելյացիոն մատրիցը, որի հիման վրա իրականացվում է արտարժույթային դիրքերից առաջացող հնարավոր առավելագույն ընդհանուր վնասի (արտարժույթային ակտիվների և պարտավորությունների փաթեթի ռիսկի) գնահատում:

Հաշվետու եռամսյակի արդյունքներով միջին օրական հնարավոր առավելագույն վնասն (արտարժույթային ռիսկը) ըստ առանձին արտարժույթային դիրքերի և արտարժույթային ակտիվների և պարտավորությունների փաթեթի, 99% հուսալիության պայմաններում կազմել է.

Հաշվետու ժամանակաշրջան	USD	GBP	EUR	CHF	CNY	AED	RUB	GEL	XAU	XAG	Ընդամենը
2012թ. IV եռ.	712.81	163.80	252.96	148.70	37.38	370.78	784.61	72.29	291.35	0.00	1,606.17
2013թ. IV եռ.	979.68	280.94	103.51	173.14	123.98	375.29	419.75	66.29	57.70	0.00	2,086.35
աճ/նվազում	266.87	117.14	-149.44	24.45	86.60	4.51	-364.86	-6.00	-233.65	0.00	480.18

Ներկայացվում է բանկի արտաբյուջայի ռիսկի վերլուծությունն ըստ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների.

31.12.2013

Հազ դրամ

	ՀՀ դրամ	I խմբի արտաբյուջայ*	II խմբի արտաբյուջայ**	Ընդամենը
Ակտիվներ				
Կանխիկ դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ Կենտրոնական	8,452,850	5,163,739	1,122,251	14,738,840
Թանկարժեք մետաղների բանկային ստանդարտացված ծուլակտորներ և հուշադրամներ	443	23,440	-	23,883
Պահանջներ բանկերի և այլ ֆին. կազմակ. նկատմամբ	2,017,736	3,334,445	1,676,447	7,028,628
Առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական գործիքներ	134	-	-	134
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառվածություններ	25,020,568	15,673,174	-	40,693,742
Վաճառքի համար մատչելի ֆին. ակտիվներ	2,521,046	-	-	2,521,046
Ներդրումներ վերահսկվող անձանց կանոնադրական կապիտալում	277,388	-	-	277,388
Հետզման պայմանագրով գրավադրված արժեթղթեր	4,624,479	-	-	4,624,479
Այլ ակտիվներ	19,483	63,137	-	82,620
Ընդամենը ակտիվներ	42,934,127	24,257,935	2,798,698	69,990,760
Պարտավորություններ				
Պարտավորություններ բանկերի և այլ ֆին. կազմ. նկատմամբ	10,705,126	6,946,426	780	17,652,332
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	24,352,832	19,744,080	338,557	44,435,469
Առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական պարտավորություն	6,740	-	-	6,740
Ընթացիկ հարկի գծով պարտավորություն	145,992	-	-	145,992
Վճարվելիք գումարներ	52,308	-	-	52,308
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	206,398	-	-	206,398
Այլ պարտավորություններ	474,405	121,554	1,467	597,426
Ընդամենը պարտավորություններ	35,943,801	26,812,060	340,804	63,096,665
Զուտ դիրք	6,990,326	(2,554,125)	2,457,894	6,894,095

31.12.2012

Հազ դրամ

	ՀՀ դրամ	I խմբի արտաբյուջայ*	II խմբի արտաբյուջայ**	Ընդամենը
Ակտիվներ				
Կանխիկ դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ Կենտրոնական	7,710,130	4,093,687	737,029	12,540,846
Թանկարժեք մետաղների բանկային ստանդարտացված ծուլակտորներ և հուշադրամներ	443	56,559	-	57,002
Պահանջներ բանկերի և այլ ֆին. կազմակ. նկատմամբ	2,520,118	5,314,281	1,206,365	9,040,764
Առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական գործիքներ	20,030	-	-	20,030
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառվածություններ	19,501,126	13,878,194	-	33,379,320
Վաճառքի համար մատչելի ֆին. ակտիվներ	864,758	-	-	864,758
Ներդրումներ վերահսկվող անձանց կանոնադրական կապիտալում	349,000	-	-	349,000
Հետզման պայմանագրով գրավադրված արժեթղթեր	4,037,132	-	-	4,037,132
Այլ ակտիվներ	49,384	15,681	-	65,065
Ընդամենը ակտիվներ	35,052,121	23,356,402	1,943,394	60,353,917
Պարտավորություններ				
Պարտավորություններ բանկերի և այլ ֆին. կազմ. նկատմամբ	10,227,329	6,481,292	10,705	16,719,326
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	19,868,087	17,130,921	265,846	37,264,854
Առևտրային նպատակով պահվող պարտավորություն	335,862	-	-	335,862
Ընթացիկ հարկի գծով պարտավորություն	13,150	-	-	13,150
Վճարվելիք գումարներ	56,171	-	-	56,171
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	27,321	-	-	27,321
Այլ պարտավորություններ	325,277	21,477	5,900	352,654
Ընդամենը պարտավորություններ	30,853,197	23,633,690	282,451	54,769,338
Զուտ դիրք	4,198,924	(275,288)	1,660,943	5,584,579

* «I խմբի արտարժույթի» կազմը հետևյալն է. ԱՄՆ դոլար, Անգլիական ֆունտ ստեռլինգ, Եվրո, Շվեյցարական ֆրանկ, Ռսկու ստանդարտացված ձուլակտոր և Մետաղական հաշիվ

** «II խմբի արտարժույթի» կազմը հետևյալն է. ՌԴ ռուբլի, Վրացական լարի, Չինական յուան, ՄԱԷ դիրխամ:

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի փոփոխման ռիսկի գնահատում:

Դիսբալանսի վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ բանկի 2013թ. IV եռամսյակի միջին կուտակային դիսբալանսը (տոկոսադրույքի նկատմամբ զգայուն ակտիվների և պարտավորությունների կուտակային ճեղքվածքը) դրական է՝ 1,868,705.0 հազ. դրամ՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի 211,934.0 հազ. դրամի դիմաց՝ բացարձակ արժեքով աճելով 1,656,771.0 հազ. դրամով կամ ավելի քան 8.8 անգամ, այսինքն՝ բանկը միջին հաշվով 2014թ. IV եռամսյակում զգայուն է եղել ըստ ակտիվների: Միջին կուտակային դիսբալանսը 2013թ. IV եռամսյակում, նախորդ եռամսյակի համեմատ, բացարձակ արժեքով աճել է 85,236.0 հազ. դրամով կամ 4.8%-ով:

Տոկոսադրույքի փոփոխության նկատմամբ զգայուն ակտիվների և պարտավորությունների հարաբերակցության միջին գործակիցը 2013թ. IV եռամսյակում, նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ, աճել է 3.1 տոկոսային կետով՝ կազմելով 103.6%՝ 2012թ. IV եռամսյակի 100.5% միջին արժեքի դիմաց, այսինքն 2013թ. IV եռամսյակում միջին հաշվով տոկոսադրույքի փոփոխության նկատմամբ զգայուն ակտիվները գերազանցել են պարտավորությունները 3.6%-ով:

Մ Ակտիվների դյուրացիան 2013թ. IV եռամսյակի վերջի դրությամբ կազմել է 0.768 տարի (2012թ.-ի IV եռամսյակի վերջի 0.638 տարվա դիմաց)՝ աճելով 0.13 տարով կամ 20.4%-ով: Նախորդ եռամսյակի վերջի համեմատ (0.781 տարի) նշված ցուցանիշը նվազել է 0.013 տարով կամ 1.7%-ով:

Մ Պարտավորությունների դյուրացիան 2013թ. IV եռամսյակի վերջի դրությամբ կազմել է 0.416 տարի (2012թ.-ի IV եռամսյակի վերջի 0.423 տարվա դիմաց)՝ նվազելով 0.007 տարով կամ 1.7%-ով: Նախորդ եռամսյակի վերջի համեմատ (0.451) նշված ցուցանիշը նվազել է 0.035 տարով կամ 7.8%-ով:

Մ Դյուրացիայի ճեղքվածքը 2013թ. IV եռամսյակի վերջի դրությամբ կազմել է 0.375 (2012թ.-ի IV եռամսյակի վերջի 0.248-ի դիմաց)՝ աճելով 0.127-ով կամ 51.2%-ով: Նախորդ եռամսյակի վերջի համեմատ (0.381) նշված ցուցանիշը նվազել է 0.006-ով կամ 1.6%-ով:

Ներկայացվում է հաշվետու և նախորդ ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ տոկոսաբեր/տոկոսակիր ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների համար գործող միջին տոկոսադրույքները.

Հոդվածի անվանումը	Հաշվետու ժամանակաշրջանի տոկոսադրույքներ		Նախորդ ժամանակաշրջանի տոկոսադրույքներ	
	դրամ	Արտարժույթ	դրամ	Արտարժույթ
Ակտիվներ				
Մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	-	-	-	-
Պահանջներ բանկերի և այլ ֆին. կազմ. նկատմամբ, այդ թվում`	9.22	0.09	9.99	4.83
- միջբանկային վարկեր	13.80		10.41	4.33
- միջբանկային ռեպո	9.19		-	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	19.74	15.92	19.69	16.27
Առևտրային նպատակով պահվող և վաճառքի համար մատչելի արժեթղթեր	15.18		15.64	-
Պարտավորություններ				
Պարտավորություններ բանկերի և այլ ֆին. կազմ. նկատմամբ	8.98	6.76	9.29	6.12
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	4.27	5.65	4.00	4.64

3) մոդելների նկարագրությունը

Արտարժույթային ռիսկ

Արտարժույթային ռիսկը արտարժույթի փոխարժեքի տատանման հետևանքով վերագնահատումից հնարավոր առավելագույն վնասն է, որը գնահատվում է ինչպես ըստ առանձին արտարժույթների, այնպես էլ բանկի արտարժույթով ակտիվների և պարտավորությունների ողջ փաթեթի (այսուհետ` փաթեթ) համար:

Արտարժույթային ռիսկի չափման և գնահատման համար կիրառվում է միջազգային պրակտիկայում ընդունված VAR (Value at Risk) մեթոդը (մոդելը), որի միջոցով հաշվարկվում է ինչպես առանձին արտարժույթի տեսակների (արտարժույթային դիրքերի), այնպես էլ ամբողջ փաթեթի համար հնարավոր առավելագույն վնասի չափը (տրված հուսալիությամբ): Համաձայն VAR մեթոդի հնարավոր առավելագույն վնասի չափը հաշվարկվում է արտարժույթային բաց դիրքերի և փոխարժեքների տատանումը բնութագրող ժամանակային շարքերի հիման վրա: Բանկի արտարժույթով ակտիվների և պարտավորությունների համար հաշվարկված մեկօրյա VAR-երի հիման վրա գնահատվում են 10-օրյա VAR-երի արժեքները` առանձին արտարժույթների և ընդհանուր փաթեթի համար:

Հնարավոր առավելագույն վնասի հաշվարկը հնարավորություն է տալիս բանկին գնահատել իր արտարժույթային գործունեության արդյունավետությունը` հաշվի առնելով կորուստ կրելու ռիսկին ենթարկվածության աստիճանը, կառավարել արտարժույթային դիրքերը` ելնելով հնարավոր առավելագույն կորուստների չափից, անհրաժեշտության դեպքում սահմանափակելով արտարժույթային դիրքերի ծավալները:

Բանկի արտարժույթային քաղաքականությունը միտված է արտարժույթային դիրքերի արդյունավետ կառավարման ապահովմանը` զուգակցելով այն արդարացված ռիսկի մակարդակի հետ, իսկ նորմատիվների հաշվարկման ժամանակ հաշվարկվում է արտարժույթային ռիսկի հաշվարկման ստանդարտ մեթոդաբանության համաձայն :

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը շուկայական տոկոսադրույքների փոփոխման բացասական ազդեցության հնարավորությունն է բանկի զուտ տոկոսային եկամտի կամ կապիտալի տնտեսական արժեքի վրա:

Տոկոսադրույքի ռիսկի գնահատումն իրականացվում է «Տոկոսադրույքի նկատմամբ զգայուն ակտիվների և պարտավորությունների ճեղքվածքի մոդելի» («GAP մոդել») և «Դյուրացիայի մոդելի» կիրառմամբ, որոնք հնարավորություն են տալիս գնահատել տոկոսադրույքի փոփոխության ազդեցությունը բանկի զուտ տոկոսային եկամտի և կապիտալի տնտեսական արժեքի վրա:

GAP ցուցանիշը (ճեղքվածքը) հաշվարկվում է որպես տոկոսադրույքի փոփոխման նկատմամբ զգայուն ակտիվների և պարտավորությունների տարբերություն: Հաշվարկներն իրականացվում են յուրաքանչյուր ամիս՝ առաջիկա 3 ամիսների ընթացքում զուտ տոկոսային եկամտի վրա տոկոսադրույքի փոփոխության ազդեցության գնահատման համար:

Սույն մոդելի շրջանակներում կատարվում են հետևյալ ենթադրությունները.

1. դիտարկվող ժամանակահատվածում ակտիվների և պարտավորությունների կառուցվածքը և ծավալները մնում են անփոփոխ, այսինքն՝ մարված ակտիվները և պարտավորությունները կրկին տեղաբաշխվում և ներգրավվում են, բայց արդեն նոր գործող տոկոսադրույքներով,
2. տոկոսադրույքների վերանայումը կատարվում է յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանի միջնակետում,
3. տարբեր մարման ժամկետայնությամբ բոլոր ակտիվների և պարտավորությունների տոկոսադրույքները փոփոխվում են միևնույն չափով, այսինքն՝ տեղի է ունենում ակտիվների և պարտավորությունների եկամտաբերության կորերի զուգահեռ տեղաշարժ:

Բանկի զգայունությունը տոկոսադրույքի նկատմամբ գնահատվում է «ճեղքվածքի հարաբերակցություն» ցուցանիշի միջոցով (GAP/ASSETS), որը հաշվարկվում է ակտիվների և պարտավորությունների կումուլյատիվ ճեղքվածքը հարաբերելով ակտիվներին:

Դյուրացիայի մոդելի դեպքում գնահատվում է տոկոսադրույքի փոփոխության ազդեցությունը կապիտալի տնտեսական արժեքի վրա հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ:

Այս մոդելի շրջանակներում նախ հաշվարկվում են բանկի ակտիվների և պարտավորությունների պորտֆելների դյուրացիաները (միջին կշռված ժամկետայնությունները), այնուհետև, վերջիններիս հիման վրա՝ կապիտալի տնտեսական արժեքի փոփոխությունը, որն իրենից ներկայացնում է ակտիվների և պարտավորությունների (ապագա հոսքերի) ներկա արժեքների փոփոխությունների (պայմանավորված տոկոսադրույքի տատանմամբ) տարբերությունը: Կապիտալի տնտեսական արժեքի փոփոխության գնահատման համար հաշվարկվում է դյուրացիայի ճեղքվածքը

, որն արտացոլում է բանկի ակտիվների և պարտավորությունների դյուրացիաների անհամապատասխանության աստիճանը, այսինքն՝ ակտիվների և պարտավորությունների ապագա հոսքերի միջին կշռված ժամկետայնությունների անհամապատասխանությունը: Դյուրացիայի ճեղքվածքի մեծ արժեքը վկայում է տոկոսադրույքների ռիսկի մակարդակի բարձր լինելու մասին: Դյուրացիայի ճեղքվածքի ցածր մակարդակի պահպանումը, այսինքն՝ ակտիվների և պարտավորությունների դյուրացիաների միմյանց մոտ արժեքների ապահովումը, հանգեցնում է տոկոսադրույքի ռիսկի հեջավորման (կապիտալի տնտեսական արժեքի՝ տոկոսադրույքների փոփոխության նկատմամբ կայունության):

Մշտապես ուսումնասիրվում են փոփոխում տոկոսադրույքների տատանումները և դիմամիկան, գնահատվում է դրանց հավանական փոփոխությունների ազդեցությունը բանկի փոփոխում տոկոսադրույքով ակտիվների և պարտավորությունների վրա:

Տոկոսադրույքի ռիսկի նվազեցման նպատակով ապահովվում է տոկոսադրույքի նկատմամբ զգայուն ակտիվների և պարտավորությունների կուտակային ճեղքվածքի (կուտակային դիսբալանսի) և դյուրացիայի ճեղքվածքի պահպանումը ռիսկի ընդունելի սահմաններում: Հաշվի առնելով տոկոսադրույքների փոփոխման ընդհանուր միտվածությունը և կիրառելով մշակված մոդելները՝ միջոցառումներ են ձեռնարկվում ներգրավվող և տեղաբաշխվող միջոցների ծավալային և ժամկետային արդյունավետ հարաբերակցությունների ապահովման ուղղությամբ:

Գնային ռիսկ

Գնային ռիսկը որևէ բորսայում (ներում) ցուցակված, բանկի հաշվեկշռում շուկայական ընթացիկ գներով արտացոլվող կապիտալի գործիքների շուկայական գների անբարենպաստ փոփոխությունների հետևանքով Բանկի կողմից ֆինանսական կորուստներ կրելու վտանգն է՝ պայմանավորված ինչպես տվյալ կապիտալի գործիքի և դրա թողարկողի, այնպես էլ շուկայում շրջանառվող կապիտալի գործիքների շուկայական գների ընդհանուր տատանումների հետ կապված գործոններով (տվյալ կապիտալի գործիքի գծով երկար կամ կարճ դիրքի առկայության պայմաններում):

Գնային ռիսկի հնարավոր նվազագույն մակարդակն ապահովվում է հետևյալ միջոցառումների շրջանակներում.

Վ ֆինանսական շուկայի կառուցվածքային, ծավալային և գնային ցուցանիշների դինամիկայի, առանձին ֆինանսական գործիքների իրացվելիության վերլուծություն, առկա միտումների բացահայտում,

Վ հնարավոր կորուստների գնահատում,

Վ հեջավորման գործիքների կիրառում,

Վ ֆինանսական գործիքների գծով լիմիտների (ըստ կապիտալի գործիքներով գործառնության տեսակի, ըստ դիլերի, ըստ թողարկողի, stop-loss) սահմանում,

Վ կապիտալի գործիքների փաթեթի բազմազանեցում (դիվերսիֆիկացիա)՝ ըստ թողարկողի, տնտեսության ճյուղերի, ժամկետայնության և այլն:

Իրացվելիության ռիսկ

1) իրացվելիության ռիսկի բանկի սեփական սահմանումը

Իրացվելիությունը բանկի ստանձնած պարտավորությունների ամբողջությամբ և սահմանված ժամկետներում կատարման հնարավորությունն է:

Իրացվելիության ռիսկը հավանականությունն է, որ բանկն ի վիճակի չի լինի ճիշտ ժամանակին բավարարել իր պարտատերերի պահանջներն առանց լրացուցիչ կորուստներ կրելու, ինչը բացասաբար կազդի բանկի շահույթի և/կամ կապիտալի վրա:

2) իրացվելիության ռիսկի չափման և գնահատման մոդելների նկարագրությունը

Իրացվելիության ռիսկի գնահատման համար կիրառվում են՝ *սթրես թեստերի մեթոդը*, որը ենթադրում է դիտարկվող տարբեր շուկային սցենարների տեղի ունենալու դեպքում բանկի իրացվելիության նորմատիվների խախտման հնարավորության բացահայտում և դրանց չափերի հաշվարկ և *ժամկետայնության ճեղքվածքների մեթոդը*, որը ենթադրում է իրացվելիության ցուցանիշների հաշվարկ, որոնց միջոցով իրականացվում է նաև իրացվելիության կառավարման որակի գնահատում:

Սթրես թեստերը կիրառելիս դիտարկվում են տվյալ ռիսկին վերաբերող մի շարք սցենարներ: Յուրաքանչյուր սցենարի դեպքում համապատասխան մեթոդով հաշվարկվում են բանկի նորմատիվների խախտման չափերը:

Իրացվելիության ռիսկի գնահատման նպատակով օգտագործվում են հետևյալ շուկային սցենարները.

1. Ֆիզիկական անձանց ժամկետային ավանդների 25%-ի պայմանագրի ժամկետից շուտ ետ պահանջում,
2. իրավաբանական անձանց ժամկետային ավանդների 25%-ի պայմանագրի ժամկետից շուտ ետ պահանջում,
3. բոլոր ցպահանջ պարտավորությունների 25%-ի ետ պահանջում,
4. ֆիզիկական անձանց ժամկետային ավանդների 25%-ի պայմանագրի ժամկետից շուտ և բոլոր ցպահանջ պարտավորությունների 25%-ի միաժամանակ ետ պահանջում,
5. ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց ժամկետային ավանդների X%-ի ժամկետից շուտ և բոլոր ցպահանջ պարտավորությունների Y%-ի ետ պահանջում (ընդ որում դիտարկվում են սցենարի երեք մակարդակ՝ մեղմ, միջին և խիստ, որոնք իրենցից ներկայացնում են ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց ժամկետային ավանդների (ժամկետից շուտ) և բոլոր ցպահանջ պարտավորությունների համապատասխանաբար 10, 15 և 20 տոկոսի միաժամանակ ետ պահանջման իրավիճակները):

Բացահայտվում է նշված իրավիճակների հանդես գալու պայմաններում իրացվելիության Ն21 և Ն22 նորմատիվների խախտման հնարավորությունը և հաշվարկվում են դրանց խախտման չափերը: Նորմատիվների խախտման կրիտիկական կետերի հաշվարկումը հնարավորություն է տալիս ստանալ բանկի իրացվելիության ռիսկի հստակ գնահատականներ՝ վերլուծելով ֆիզիկական անձանց ժամկետային ավանդների պայմանագրի ժամկետից շուտ ետ պահանջման և ցպահանջ պարտավորությունների ետ պահանջման ազդեցությունը նորմատիվների վրա և գնահատելով վերջիններիս խախտման հավանականությունը:

Իրացվելիության ռիսկի գնահատման ժամկետայնության ճեղքվածքների մեթոդաբանությունը հնարավորություն է տալիս գնահատել և վերլուծել բանկի իրացվելիության ռիսկը, ինչպես նաև բանկի կողմից վարվող քաղաքականությունը իրացվելիության բավարար մակարդակը պահպանելու համար: Այդ նպատակով բացահայտվում են բանկի ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության ճեղքվածքները, հաշվարկվում են իրացվելիության ցուցանիշները և գնահատվում է բանկի իրացվելիության կառավարման որակը: Իրացվելիության գնահատման սույն մեթոդաբանությունում կատարվում է ակնթաթային, մինչև 90 օր կուտակային և ընդհանուր (մինչև մեկ տարի կուտակային) իրացվելիությունների տարանջատում, ինչպես նաև դիտարկվում են իրացվելիության ցուցանիշների ժամանակային շարքերը բանկի իրացվելիության կառավարման որակի գնահատման համար:

3) իրացվելիության ռիսկի թույլատրելի մակարդակի որոշումը՝ ռիսկի քանակական վերլուծություն և ռիսկի քանակական գնահատական

Իրացվելիության ռիսկի գնահատում:

2013թ IV եռամսյակի ընթացքում ակնթաթային իրացվելիության ցուցանիշը և ընդհանուր (մինչև 1 տարի կուտակային) իրացվելիության ցուցանիշն աճել են համապատասխանաբար 9.61 և 3.29 տոկոսային կետով, իսկ մինչև 90 օր կուտակային իրացվելիության ցուցանիշը նվազել է 31.81 տոկոսային կետով:

Հաշվետու ժամանակաշրջան		31.12.13 թ							Հազ դրամ		
Հողվածի անվանումը	Չաշխատող		Մարմանը մնացել է						անժամկետ	Ընդամենը	
	ժամկետային	ժամկետանց	Ցպահանջ	մինչև 3 ամիս	3-ից մինչև 6 ամիս	6 ամսից մինչև 12 ամիս	1-ից մինչև 5 տարի	5 տարուց ավելի			
Ակտիվների մարման ժամկետայնության վերաբերյալ											
Կանխիկ և կանխիկին հավասարեցված դրամական միջոցներ, մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում			13,468,840							1,270,000	14,738,840
Թանկարժեք մետաղների ստանդարտացված ձուլակտորներ			23,883								23,883
Պահանջներ բանկերի և այլ ֆին. կազմ. նկատմամբ			3,142,198	3,573,385			7			313,038	7,028,628
Առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական ակտիվներ				134							134
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	339,383	40,635		9,438,992	4,568,255	4,272,300	19,107,801	2,926,376		-	40,693,742
Արժեթղթեր, այդ թվում՝				4,633,414	3,231	46,576	470,303	1,892,725		376,664	7,422,913
- առևտրային նպատակով պահվող											-
- վաճառքի համար մատչելի				8,935	3,231	46,576	470,303	1,892,725		376,664	2,798,434
- մինչև մարման ժամկետը պահվող											-
- ռեպո համաձայնագրով վաճառված				4,624,479							4,624,479
Այլ պահանջներ				82,620							82,620
Պայմանագրային պահանջներ**											-
Ընդամենը	339,383	40,635	16,634,921	17,728,545	4,571,486	4,318,883	19,578,104	4,819,101	1,959,702	69,990,760	
Այդ թվում՝											
I խմբի արտարժույթով	155,937	30,731	6,639,371	6,204,597	2,220,424	1,209,360	6,311,069	1,388,261	98,185	24,257,935	
II խմբի արտարժույթով	-	-	2,779,529	19,169	-	-	-	-	-	-	2,798,698
Այդ թվում՝											
Փոփոխվող տոկոսադրույքներով					35,185	13,492					48,677
Ֆիքսված տոկոսադրույքներով	339,383	40,635	30,585	14,072,540	4,548,240	4,315,689	19,578,104	4,819,101	-	47,744,277	
Անտոկոս	-	-	16,604,336	3,662,890	23,246	3,194	-	-	1,959,702	22,253,368	
Պարտավորությունների մարման ժամկետայնության վերաբերյալ											
Պարտավորություններ բանկերի և այլ ֆին. կազմ. նկատմամբ			726,507	6,515,495	1,141,231	3,973,252	4,945,319	350,028	500	17,652,332	
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ, այդ թվում՝	-	-	20,148,991	9,886,730	5,106,981	7,460,576	1,694,577	135,891	1,723	44,435,469	
- ցպահանջ ավանդներ	-	-	19,302,775	74,133	184	1,487	21,055	-	1,723	19,401,357	
- ժամկետային ավանդներ	-	-	4,056	9,812,597	5,106,797	7,459,089	1,673,522	135,891	-	24,191,952	
- այլ			842,160							842,160	
Առևտրային նպատակով պահվող պարտավորություն				6,740						6,740	
րնթացիկ հարկի գծով պարտավորություն						145,992				145,992	
վճարվելիք գումարներ			52,308							52,308	
Հետաձգված հարկային պարտավորություն						206,398				206,398	
Այլ պարտավորություններ			597,426							597,426	
Հետհաշվեկշռային պայմանական պարտավորություններ	-	-	-	526,842	957,595	1,538,792			8,113	3,031,342	
Պայմանագրային պարտավորություններ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ընդամենը	-	-	21,525,232	16,408,965	6,248,212	11,786,218	6,639,896	485,919	2,223	63,096,665	
Այդ թվում՝											
I խմբի արտարժույթով	-	-	4,566,507	5,981,244	6,358,753	8,445,948	1,373,674	85,934	0	26,812,060	
II խմբի արտարժույթով	-	-	200,314	101,945	22,165	15,880	500	-	-	340,804	
«խոշոր» պարտավորություններ				5,043,713	156,274	1,385,127	2,788,662	486,037		9,859,813	
Այդ թվում՝											
Փոփոխվող տոկոսադրույքներով				208,905	1,519,906	2,347,980	378,602			4,455,393	
Ֆիքսված տոկոսադրույքներով			10,211,967	16,005,047	6,237,849	11,775,652	6,618,699	485,919	(932)	51,334,201	
Անտոկոս	-	-	11,313,265	403,918	10,363	10,566	21,197	-	3,155	11,762,464	
Չուտ իրացվելիության ճեղքվածք	339,383	40,635	(4,890,311)	1,319,580	(1,676,726)	(7,467,335)	12,938,208	4,333,182	1,957,479	6,894,095	
Այդ թվում՝											
I խմբի արտարժույթով	155,937	30,731	2,072,864	223,353	(4,138,329)	(7,236,588)	4,937,395	1,302,327	98,185	(2,554,125)	
II խմբի արտարժույթով	-	-	2,579,215	(82,776)	(22,165)	(15,880)	(500)	-	-	2,457,894	
Փոփոխվող տոկոսադրույքների համար	-	-	-	(208,905)	(1,484,721)	(2,334,488)	(378,602)	-	-	(4,406,716)	
Ֆիքսված տոկոսադրույքների համար	339,383	40,635	(10,181,382)	(1,932,507)	(1,689,609)	(7,459,963)	12,959,405	4,333,182	932	(3,589,924)	
Կուտակային իրացվելիության ճեղքվածք	339,383	380,018	(4,510,293)	(3,190,713)	(4,867,439)	(12,334,774)	603,434	4,936,616	6,894,095		

Նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջան		31.12.2012							Հազ դրամ		
Հողվածի անվանումը	Չաշխատող		Մարմանը մնացել է						անժամկետ	Ընդամենը	
	ժամկետային	ժամկետանց	Ցպահանջ	մինչև 3 ամիս	3-ից մինչև 6 ամիս	6 ամսից մինչև 12 ամիս	1-ից մինչև 5 տարի	5 տարուց ավելի			
Ակտիվների մարման ժամկետայնության վերաբերյալ											
Կանխիկ և կանխիկին հավասարեցված դրամական միջոցներ, մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում			11,270,847							1,270,000	12,540,847
Թանկարժեք մետաղների ստանդարտացված ձուլակտորներ			57,002								57,002
Պահանջներ բանկերի և այլ ֆին. կազմ. նկատմամբ			2,451,626	6,269,505	29					319,604	9,040,764
Առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական ակտիվներ				20,030							20,030
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	203,814	10,056		7,548,713	5,154,820	4,849,594	14,182,030	1,430,293	-	33,379,320	
Արժեթղթեր, այդ թվում՝				4,056,678	51,190	22,815	84,781	587,046		361,540	5,164,050

- առևտրային նպատակով պահվող											-
- վաճառքի համար մատչելի				19,546	51,190	22,815	84,781	587,046	361,540	1,126,918	-
- մինչև մարման ժամկետը պահվող											-
- ռեպո համաձայնագրով վաճառված			4,037,132							4,037,132	
Այլ պահանջներ			65,065							65,065	
Պայմանագրային պահանջներ**											-
Ընդամենը	203,814	10,056	13,779,475	17,959,991	5,206,039	4,872,409	14,266,811	2,017,339	1,951,144	60,267,078	
Այլ թվում											0
I խմբի արտաբժույթով	95,754	4,912	5,838,449	6,793,700	2,724,377	2,436,678	5,129,636	407,937	100,769	23,532,212	
II խմբի արտաբժույթով			1,581,527	350,384		-	-	-	3,981	1,935,892	
Այլ թվում											
Փոփոխվող տոկոսադրույքներով											-
Ֆիքսված տոկոսադրույքներով	203,814	10,056	696,494	15,300,127	5,206,013	4,872,409	14,266,811	2,017,339	-	42,573,063	
Անտոկոս		-	13,082,981	2,659,864	26	-	-	-	1,951,144	17,694,015	
Պարտավորությունների մարման ժամկետայնության վերաբերյալ											
Պարտավորություններ բանկերի և այլ ֆին. կազմ. նկատմամբ			2,212,833	4,146,362	1,199,586	2,848,556	5,781,894	529,595	500	16,719,326	
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ, այլ թվում	-	-	18,990,938	7,782,792	4,259,273	5,991,539	122,081	116,885	1,350	37,264,858	
- ցպահանջ ավանդներ			18,520,113	74,073	1,204	27,777			1,350	18,624,517	
- ժամկետային ավանդներ			131,095	7,708,719	4,258,069	5,963,762	122,081	116,885		18,300,611	
- այլ			339,730							339,730	
Առևտրային նպատակով պահվող պարտավորություն				335,862						335,862	
ընթացիկ հարկի գծով պարտավորություն					13,150					13,150	
վճարվելիք գումարներ			56,171							56,171	
Հետաձգված հարկային պարտավորություն					27,321					27,321	
Այլ պարտավորություններ			245,568	107,086						352,654	
Հետհաշվեկշռային պայմանական պարտավորություններ		1,958		169,975	113,222	552,978	1,416,046	9,685	8,072	2,271,936	
Պայմանագրային պարտավորություններ										0	
Ընդամենը	-	-	21,505,510	12,372,102	5,499,330	8,840,095	5,903,975	646,480	1,850	54,769,342	
Այլ թվում											-
I խմբի արտաբժույթով			7,044,697	5,674,245	3,702,171	5,093,992	1,678,885	79,242		23,273,232	
II խմբի արտաբժույթով			230,659	32,765	11,821					275,245	
«խոշոր» պարտավորություններ				3,711,714	412,810	1,764,587	4,034,400	80,172		10,003,683	
Այլ թվում											-
Փոփոխվող տոկոսադրույքներով				3,854,892	3,449,964					7,304,856	
Ֆիքսված տոկոսադրույքներով			9,529,778	9,893,605	2,906,412	8,840,095	5,903,975	646,480	1,850	37,722,195	
Անտոկոս			11,975,732	181,159	1,204	-	-	-	-	12,158,095	
Զուտ իրացվելիության ճեղքվածք	203,814	10,056	(7,726,035)	5,587,889	(293,291)	(3,967,686)	8,362,836	1,370,859	1,949,294	5,497,736	
Այլ թվում											
I խմբի արտաբժույթով	95,754	4,912	(1,206,248)	1,119,455	(977,794)	(2,657,314)	3,450,751	328,695	100,769	258,980	
II խմբի արտաբժույթով	-	-	1,350,868	317,619	(11,821)	-	-	-	3,981	1,660,647	
փոփոխվող տոկոսադրույքների համար	-	-	-	(3,854,892)	(3,449,964)	-	-	-	-	(7,304,856)	
Ֆիքսված տոկոսադրույքների համար	203,814	10,056	(8,833,284)	5,406,522	2,299,601	(3,967,686)	8,362,836	1,370,859	(1,850)	4,850,868	
Կուտակային իրացվելիության ճեղքվածք	203,814	213,870	(7,512,165)	(1,924,276)	(2,217,567)	(6,185,253)	2,177,583	3,548,442	5,497,736		

Ծանոթագրություն 33. «Կապիտալ և կապիտալի համարժեքություն»

Բանկում առկա չեն կապիտալի մակարդակի նկատմամբ սահմանված ներքին պահանջներ: ՀՀ Կենտրոնական Բանկի կողմից բանկերի համար սահմանված է ռիսկով կշռված ակտիվների նկատմամբ 12 % ընդհանուր կապիտալի համարժեքության ցուցանիշ: ՀՀ Կենտրոնական Բանկի կողմից սահմանված է ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափ 5,000,000 հազ. դրամ գումարով: Բանկը հաշվետու ժամանակաշրջանում կատարել է կապիտալի մակարդակի համար սահմանված նորմատիվային պահանջները:

Ներկայացնում ենք հաշվեկշռային կապիտալի կառուցվածքը.

	Հազ դրամ	
	31.12.2013	31.12.2012
Կանոնադրական կապիտալ	2,333,338	2,333,338
Պահուստներ`	6,474,523	5,584,012
Գլխավոր պահուստ	5,405,133	5,405,133
Վերագնահատման պահուստներ	1,069,390	178,879
Զբաղիված շահույթ (վնաս)	2,173,890	1,477,228
Ընդամենը կապիտալ	10,981,751	9,394,578

Ներկայացնում ենք ՀՀ Կենտրոնական Բանկի կողմից սահմանված հիմնական տնտեսական նորմատիվների հաշվարկման համար կիրառվող հիմնական և ընդհանուր կապիտալները կապիտալի համարժեքության ցուցանիշները հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում` ըստ ամիսների, համեմատելով այդ ցուցանիշները նորմատիվային պահանջների հետ.

2013թ.	Նորմատիվների հաշվարկին մասնակցող						
	Հիմնական կապիտալ	Լրացուցիչ կապիտալ	Ընդհանուր կապիտալ	Վարկային ռիսկ	Շուկայական և գործառն. ռիսկ	համարժեք. Փաստացի %	ՀՀ ԿԲ-ի սահմանաչափ
	1	2	3 (1+2)	4	5	6	7
Հունվար	7,892,162	108,346	8,000,508	45,786,461	804,288	15.24	12
Փետրվար	7,754,683	102,485	7,857,168	44,917,641	696,987	15.49	12
Մարտ	7,776,466	161,007	7,937,473	48,414,080	784,597	14.44	12
Ապրիլ	7,827,139	190,711	8,017,850	50,746,695	852,560	13.86	12
Մայիս	7,842,727	231,127	8,073,854	51,998,911	819,794	13.72	12
Հունիս	7,932,096	335,505	8,267,601	51,451,990	159,292	15.66	12
Հուլիս	8,204,784	302,954	8,507,738	52,803,975	158,132	15.72	12
Օգոստոս	8,218,598	252,008	8,470,606	53,650,440	161,224	15.40	12
Սեպտեմբեր	8,261,962	240,581	8,502,543	52,501,587	896,463	14.18	12
Հոկտեմբեր	8,325,015	279,973	8,604,988	52,737,884	888,034	14.31	12
Նոյեմբեր	8,242,245	564,989	8,807,234	53,186,376	921,686	14.47	12
Դեկտեմբեր	8,214,404	1,091,494	9,305,898	54,446,360	1,074,943	14.68	12

Նորմատիվների հաշվարկին մասնակցող	
Հազ դրամ	

2012թ.	Հիմնակա նկալիտայ	Լրացուցիչ կալիտայ	Ընդհանուր կալիտայ	Վարկային ռիսկ	Շուկայական և գործառն.ռիսկ	համարժեք.Փաս տացի %	ՀՀ ԿԲ-ի սահմանաչափ
	1	2	3 (1+2)	4	5	6	7
Հունվար	7,504,112	70,099	7,574,211	43,431,345	515,386	15.87	12
Փետրվար	7,438,686	80,027	7,518,713	42,522,590	520,012	16.05	12
Մարտ	7,214,366	153,375	7,367,741	42,038,028	657,662	15.50	12
Ապրիլ	7,475,290	125,868	7,601,158	42,767,020	675,368	15.45	12
Մայիս	7,558,439	115,542	7,673,981	43,705,159	729,152	15.18	12
Հունիս	7,656,744	174,071	7,830,815	44,490,595	737,383	15.12	12
Հուլիս	7,332,795	112,496	7,445,291	44,263,734	727,873	14.57	12
Օգոստոս	7,412,772	90,365	7,503,137	43,319,371	609,329	15.32	12
Սեպտեմբեր	7,564,799	158,362	7,723,161	42,763,812	671,390	15.64	12
Հոկտեմբեր	7,744,266	193,053	7,937,319	43,004,154	790,833	15.62	12
Նոյեմբեր	7,719,277	190,119	7,909,396	43,174,668	779,733	15.54	12
Դեկտեմբեր	7,936,871	176,132	8,113,003	46,746,874	802,925	14.85	12

Ներկայացնում ենք ընթացիկ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի և նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ ակտիվների և հետհաշվեկշռային պայմանական պարտավորությունների, անավարտ ժամկետային գործառնությունների ռիսկերի կշիռները՝ ըստ ՀՀ ԿԲ խորհրդի որոշմամբ հաստատատված Կանոնակարգ 2-ի ռիսկի կշիռների.

Հազ դրամ

31.12.13թ. դրությամբ				
Ռիսկի կշիռը	Ակտիվներ	Հետհաշվեկշռային պայմանական աստու	Անավարտ ժամկետային գործառն.	Ընդամենը վարկային ռիսկ
0%	24,298,596	185,870		-
10%	1,401,723			140,172
20%	2,080,456			416,091
30%	1,220,872			366,262
50%	1,494,184	14		747,099
75%	1,564,799			1,173,599
100%	27,626,108	577,596	17,154	28,220,858
150%	15,049,913	878,098		23,892,017
Ընդամենը	74,736,651	1,641,578	17,154	54,956,098

Հազ դրամ

31.12.12թ. դրությամբ				
Ռիսկի կշիռը	Ակտիվներ	Հետհաշվեկշռային պայմանական	Անավարտ ժամկետային գործառն.	Ընդամենը վարկային ռիսկ
0%	21,007,248	83,304		-
10%	969,939			96,994
20%	2,852,654			570,531
30%	1,228,228			368,468
50%	1,531,043	16,390		773,717
75%	3,036,873			2,277,655
100%	22,332,217	411,985		22,744,202
150%	13,338,336	858,614		21,295,425
Ընդամենը	66,296,538	1,370,293	-	48,126,991

Ծանոթագրություն 34. «Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեք»

Ներկայացնում ենք ֆինանսական գործիքների գնահատված իրական արժեքի վերաբերյալ բացահայտումներ՝ կատարված ԳՀՍՍ 32 «Ֆինանսական գործիքներ, բացահայտումը և ներկայացումը» պահանջների համաձայն:

Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը այն գումարն է, որով ակտիվը կարող է փոխանակվել կամ պարտավորությունը մարվել իրազեկ և պատրաստական կողմերի միջև «պարզած ձեռքի հեռավորության» գործարքի ընթացքում:

ՀՀ պետական գանձապետական և ՀՀ ԿԲ արժեթղթերի իրական արժեքը որոշվում է շուկայական գնանշումների հիման վրա:

31.12.13թ. դրությամբ ֆինանսական գործիքի յուրաքանչյուր դասի իրական արժեքի գնահատման ժամանակ Բանկի կողմից օգտագործվել են հետևյալ մեթոդներն ու գնահատումները.

Կանխիկ դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ Կենտրոնական Բանկում .

Այս կարճաժամկետ գործիքների համար հաշվեկշռային արժեքը ճշգրտորեն արտացոլում է նրանց իրական արժեքը:

Հաճախորդներին տրված վարկեր ու փոխատվություններ, պահանջներ բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ.

Վարկային պորտֆելի իրական արժեքը կախված է պորտֆելի յուրաքանչյուր դասի շրջանակներում առանձին վարկի վարկային և տոկոսադրույքային առանձնահատկություններից: Վարկերի հնարավոր կորուստների պահուստաֆոնդի գնահատումը հաշվի է առնում վարկերի տարբեր դասերին բնորոշ ռիսկերը, ինչը հիմնված է այնպիսի գործոնների վրա, ինչպիսիք են տնտեսական այն ճյուղի իրավիճակը, որտեղ գործում է յուրաքանչյուր փոխառուն, յուրաքանչյուր փոխառուի տնտեսական իրավիճակը և ձեռք բերված երաշխիքները: Հետևաբար վարկերի հնարավոր կորուստների պահուստաֆոնդը այն զեղչի ճշգրիտ գնահատականն է, որն արտացոլում է վարկային ռիսկի ազդեցությունը:

Ներգրված միջոցներ բանկերից ու այլ ֆինանսական կազմակերպություններից.

Հաշվեկշռային արժեքը մոտ է իրական արժեքին:

Հաճախորդների ավանդներ և բանկային հաշիվներ.

Հաշվեկշռային արժեքը մոտ է իրական արժեքին:

31.12.13թ. դրությամբ բանկը չունի այնպիսի ֆինանսական ակտիվներ, որոնք հաշվառվում են իրական արժեքը գերազանցող գումարով:

Ծանոթագրություն 35. «Կանխատեսվող ապագա գործարքների հեջավորում»

Հաշվետու և նախորդ ժամանակաշրջանում այս ծանոթագրության համար ներկայացվելիք տվյալներ առկա չեն:

Ծանոթագրություն 36. «Ապաճանաչում»

Հաշվետու և նախորդ ժամանակաշրջանում այս ծանոթագրության համար ներկայացվելիք տվյալներ առկա չեն:

Ծանոթագրություն 37. «Գրավադրված ակտիվներ»

31.12.13թ. դրությամբ բանկը գրավադրված ակտիվներ չունի

Ծանոթագրություն 38. «Ընդունված գրավ»

31.12.13թ. դրությամբ առկա չեն գրավ ընդունված ակտիվներ, որոնք բանկն իրավունք ունի վաճառել կամ նորից գրավադրել հաճախորդի կողմից պարտավորությունների չկատարման, խախտման բացակայության դեպքում:

Ներկայացնում ենք բանկի կողմից գրավ ընդունված ակտիվները և երաշխավորությունները իրենց համապատասխան վարկային ներդրումների հետ, առանց հաշվի առնելու պահուստի գումարները.

Հազ դրամ

Գրավի տեսակ	31.12.2013		31.12.2012	
	Վարկի գումար	Գրավի գումար	Վարկի գումար	Գրավի գումար
Անշարժ գույք	18,506,766	70,396,804	16,493,824	60,038,030
Ավտոմեքենա	3,872,395	10,663,295	2,176,317	5,545,375
Սարքավորում	354,827	597,834	433,667	744,034
Պատրաստի արտադրանք	154,891	718,000	141,639	733,500
Երաշխավորություն	7,300,346	30,736,201	4,114,261	15,324,937
Դրամական միջոցներ	1,432,915	2,470,653	266,786	456,452
Ոսկյա իրեր	5,448,944	6,395,409	6,926,883	8,401,989
Ստանդարտ ոսկի	28,653	35,029		
Պետ. արժեթղթեր				
ՀՀ ԿԲ-ի կողմից թողարկված արժեթղթեր	-	-	-	-
Այլ արժեթղթեր	-	-	-	-
Այլ գրավ	58,518	191,998	82,037	191,666
Գրավ առկա չէ	4,352,934		3,406,383	-
Ընդամենը	41,511,189	122,205,223	34,041,797	92,745,506

Ծանոթագրություն 39 «Պարտավորությունների չկատարում/խախտում»

Հաշվետու և նախորդ ժամանակաշրջանում այս ծանոթագրության համար ներկայացվելիք տվյալներ առկա չեն:

Բանկի վարչության նախագահ

Ա. Նալչյան

Գլխավոր հաշվապահ

Դ.Ազատյան

Վավերացման ամսաթիվը 20 Հունվար 2014թ.